

Önálló Óvodai Intézmény Jászapáti

51013 Jászapáti Fő tér 2.

Tel/Fax: 06-57/441-044

E-mail: onalloovoda@gmail.com

OM:035732

AZ ÖNÁLLÓ ÓVODAI INTÉZMÉNY JÁSZAPÁTI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2020

NAGY JENŐNÉ
ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL

ALTERNATÍV ÓVODAPEDAGÓGIAI PROGRAM
ADAPTÁCIÓJA

Tartalom

BEVEZETŐ	4
1. HELYZETELEMZÉS	5
1.1. Jászapáti város bemutatása	5
1.2. Jászapáti óvodáinak rövid története.....	6
1.3. Helyzetelemzés	8
1.4. Nevelési alapelvünk.....	14
1.5. Gyermekképünk	15
1.6. Óvodaképünk.....	16
2. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE	17
2.1. Alapvető céljaink	17
2.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	20
2.3. Programunk rendszerábrája	22
2.4. A bevételek vizsgálata eredményeképpen a következő változtatásokat eszközöltük.	23
3. A NEVELÉS KERETE	25
3.1. Egészséges életmód alakítása	25
3.2. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	31
3.3. Napirend	37
4. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG KERETE	38
4.1. Hagyományőrzés, népszokások	38
5. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI	43
5.1. Játék, játékba integrált tanulás	43
5.2. Verselés, mesélés, dramatikus játék	51
5.3. Ének, zene, énekes játékok, zenehallgatás, gyermektánc	55
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	59
5.5. A mozgás, mozgásos játék.....	64
5.6. A környezet tevékeny megismertetése	69

5.7.	Munka jellegű tevékenységek	75
6.	A PROGRAMUNK KAPCSOLATRENDSZERE	80
6.1.	Az óvoda és a család.....	80
6.2.	Az óvoda és a bölcsőde.....	83
6.3.	Az óvoda és az iskola.....	83
6.4.	Az óvoda és művészeti iskolák	84
6.5.	Az óvoda és közművelődési intézmények	84
6.6.	Az óvoda és egyéb kapcsolatai	84
7.	AZ ÓVODA SAJÁTOS FELADATAI.....	86
7.1.	Gyermekvédelem	86
7.2.	Nemzetiségi nevelés.....	87
7.3.	Sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek integrált nevelése	93
7.4.	Tehetséggondozás	100
8.	INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI, DÁLUTÁNI KÜLÖN FOGLALKOZÁSAI	102
9.	MELLÉKLET.....	105
9.1.	Egészségfejlesztési program.....	105
9.2.	Program-specifikus eszközigény.....	120

BEVEZETŐ

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Kedves olvasó!

1999-ben választottuk Nagy Jenőné „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel „alternatív óvodapedagógiai programját. A program egyrészt a gyermekek érzelmi nevelésére és társas érzelmi kapcsolatainak kibontakoztatására helyezi a hangsúlyt, másrészt megteremti a mindennapos óvodai művészeti nevelés lehetőségét. Ez a nevelési felfogás komplexen átfogja óvodánkban az óvodáskor teljes nevelő-fejlesztő munkáját az Óvodai nevelés országos alapprogramja által meghatározott elvek betartásával.

Az intézmény vezetése személyes elkötelezettséggel dolgozik azért, hogy a gyermekek boldog gyermekkort éljenek meg, egyénileg is sikeres emberekké váljanak. Ezért segíti a munkatársak képzettségének emelését, az óvodapedagógusok szakmai kultúrájának fejlődését. A program megvalósításához, a célok eléréséhez biztosítja a szükséges erőforrásokat, a tárgyi feltételeket. Szakmai kontrollt érvényesítve, rugalmasan alkalmazkodik az intézményt érintő kihívásokhoz.

A program olvasása során remélhetőleg hamar nyilvánvalóvá válik, hogy a Pedagógiai programunkban foglaltak kiindulópontja és meghatározója annak a közös értékrendnek, amelyet az intézmény valamennyi dolgozójának követni kell. Intézményünk nevelőközösségének meghatározó szempontja, hogy a hozzánk járó gyermekek érzelmi biztonságban töltsék óvodás éveiket.

Az alapkészségek, képességek fejlesztésén túl fontosnak tartjuk a tehetséges gyermekek fejlesztésének elősegítését, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek támogatását.

A mindennapok tervezésénél és megvalósításánál fontosnak tartjuk, hogy a szülőkkel együttműködve ideális életteret alakítsunk ki.

Arra törekszünk, hogy az óvoda az a hely legyen, ahol a gyermekeket szeretet és derű, biztonság és megértés veszi körül, a gyermekek sokoldalúan fejlettek, kreatívak, önálló gondolkodásra képesek, és testileg, lelkileg egészségesek, ahol a gyermekek boldogan töltik mindennapjaikat.

Pallagi Imréné
intézményvezető

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. Jászapáti város bemutatása

Jászapáti – Jászberény után – a Jászság második legjelentősebb települése, a Mátraalja és a Tisza között fekvő alföldies tájon, sík vidéken. Kisebb-nagyobb erdőfoltok, sok szőlő és gyümölcsöskertek teszik változatossá. Talán éppen a háttérbe kéklő Mátra látványa miatt választották és kedvelték meg ezt a tájat a Kaukázus lábaitól idevándorló jászok ősei, akiket a kunokkal együtt IV. Béla király fogadott be.

Jászapáti több mint 600 éves település, már a jászok előtt is lakott volt. Magyar eredetére utal, hogy apátsági birtok lehetett. Jászapáti lakossága jelenleg megközelíti a tízezret. 1746-ban kapott először városi rangot, majd 1989-ben. Az emberek nagy része – főleg az idősebb generáció – földműveléssel, állattenyésztéssel foglalkozik.

A város központjában hatalmas kéttornyú templom áll, kupolájának freskóját Vágó Pál, a város neves festőművésze festette. Látványos még az erődítményszerű, lőrészekkel ellátott kerítése, ami kövekből épült és szép kovácsoltvas kapuja van. A templommal szemben, a tér másik oldalán áll a volt városháza – ma könyvtár -, ami a XIX. század elején épült klasszicista stílusban.

A Makovecz Imre által tervezett Művelődési Ház 1987-ben készült el.

Az István király úton található az 1803-ban épült Vágó-ház, ahol 1853-ban született Vágó Pál festőművész. Az épület 1963-tól kiállítási és múzeumi célokat szolgál, mint Vágó Pál Helytörténeti Gyűjtemény.

Városunk híres szülötte még a Kossuth-díjas Rácz Aladár világhírű cimbalomművész. Nevét a róla elnevezett zeneiskola őrzi.

A városban 1952 óta működik a bölcsőde.

Az óvoda 1980-tól önálló intézményként működik. A három tagóvoda 12 csoportban látja el a gyermekek nevelését. A Vágó Pál Általános és Alapfokú Művészeti Iskola 6 épületben fogadja a gyerekeket. Középiskolánkba – Gróf Széchenyi István Katolikus Középiskola és Kollégium - a környező településekről is járnak diákok.

Jászapáti egyik nevezetessége a gyógyvizes strandfürdő, amely az 1960-as évek elején épült.

A horgászni vágyókat kiváló horgásztavak várják. A város szélén található erdők gazdag állatállománya a vadászoknak kedvez. Kellemesen tölthetik el idejüket, a lovaglást kedvelő

vendégek is. A város és környéke kedvező helyszín a kerékpártúrák szervezésére. A nyári szezonban szabadtéri rendezvények, programok kínálnak kellemes kikapcsolódást

1.2. Jászapáti óvodáinak rövid története

Jászapátin 1889 novemberében megnyílik az első óvoda, amelyben 60 gyermek nevelését kezdték el. Az óvoda ekkori épülete a hevesi úton lévő Schuster féle ház volt. Folyamatosan anyagi gondokkal küzdött, ezért az óvoda több hónap után, 1891 novemberében bezárta kapuit. 1900- tól található fényképes emlékek, amelyek a jászapáti óvodák korábbi működésére utalnak.

A következő óvodai neveléssel kapcsolatos emlék 1945 előtti. Balajthy Illésné gyermektelen kereskedő végrendeletében öt szobából álló házat a „kisdednevelés” szolgálatába adta. Itt működött Nagy Szép Sándorné vezetésével a járás első óvodája. Egy óvónő és egy dajka foglalkozott kb. 80-120 gyermekkel. Az óvoda óvási és gondozási jellege a nagy gyermeklétszám miatt csaknem kizárólagossá vált. Volt ugyan foglalkozás, de a magas létszámú csoportban ez főleg a gyermekek „lekötését”, kordában tartását szolgálta. A zsúfolt csoportot – játékszer és munkaeszköz híján – „szóval” kellett féken tartani. Ez a „szó” nagyobb részben versek és énekek „szajkózásából” állt. Az óvónő szómagyarázatokkal és szemléltető képekkel tette érthetőbbé a verseket.

A csoportszobában 1945 előtt még nem voltak a gyermekek életkorának megfelelő bútorok, tárgyi feltételek. Az udvaron volt egy nyári szín, ahol a gyermekek rossz idő esetén tartózkodhattak. Az épület belső falai fehérre voltak meszelve, rajtuk néhány sötét tónusú szemléltető képpel. A falak mentén, padokon ültek a gyermekek, előttük hosszú, nehéz asztal, helyükről csak egymás hegyén-hátán tudtak kimozdulni. A csoportszoba berendezése volt még az óvónő asztala és egy szekrény, amiben a gyermekek kevés játékát zár alatt tartották.

Ebben az időben a valláserkölcsi és hazafias nevelés nagy hangsúlyt kapott. Szinte olvasni is kín az akkori „hazafias” versikéket vagy a „játékos tornához” kitalált szövegeket. A nevelés módszere elsősorban a gyermekcsoport állandó „vezénylése” volt. Félóránként vezényelték őket hol sorakozóra, hol körjátékra. Önállóságuk nem juthatott kifejezésre, egyéni elgondolásukat, vagy akaratukat nem érvényesíthették. A cél a gyermekek akaratának megtörése volt.

Étkezés csak idényjelleggel volt. Délelőttönként általában a dajka néni tejet vagy teát adott a gyermekeknek, ebédre mindenki hazament.

A háború a várost is érintette, az óvoda épületét is helyre kellett állítani. 1946-ban minden óvodába jelentkező gyermeket felvettek.

1951-ben megalakult Jászapátiban a második óvoda 2 óvónővel és 2 dajkával. Ekkor kezdtek rendeződni a gyermeklétszám gondok. Lassan fejlődtek az óvodák, alakultak a tárgyi feltételek. A város lakossága, lelkes munkájával rengeteg támogatást adott az óvodáknak. A szülők nem csak az óvoda takarításában vettek részt, hanem előadásokat is szerveztek, aminek bevételéből gyarapították az óvodák tárgyi feltételeit.

1972-ben már három óvoda működött, az I. számú a József Attila 7-ben, a II. számú a Fő tér 2-ben, a III. számú pedig a Vasút u. 1-ben. Az óvodákra az édesanyák tömeges munkába állása miatt nagy szükség volt. Ekkor az óvodák az iskolához tartoztak. 1980-ban vált a három óvoda Önálló Óvodai Intézménnyé.

A Jászapáti Önálló Óvodai Intézmény lelkes óvodapedagógus csapata elhatározta, hogy régi írásos dokumentumok, elbeszélések, emlékezések alapján összegyűjti a jászapáti óvodák történetét bemutató emlékeket.

Ennek eredményeként, 2008-ban megjelent a „Jászapáti óvodáinak története képekben” című kiadvány.

1.3. Helyzetelemzés

Jelenleg intézményünk három tagóvodával, három épületben, 12 csoporttal működik. A Margaréta óvoda öt, a Csiga-biga főépületében három, a Szivárvány óvoda négy csoporttal üzemel. Mind a három épület megfelelő komforttal rendelkezik. Vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadja a gyermekeket. Valamennyi csoport a gyermekek számára vonzó elnevezést kapott.

A Margaréta és Szivárvány óvoda a felújítás során új helyiségekkel bővült, tornaterem, logopédiai szoba, fejlesztőszoba.

Fenntartó neve, címe: Jászapáti Városi Önkormányzat

5130 Jászapáti Dr. Szlovencsák Imre út 2.

Az intézmény neve: Önálló Óvodai Intézmény Jászapáti

OM azonosító: 035732

Az intézmény székhelye, neve, címe:

- Önálló Óvodai Intézmény Jászapáti Csiga-biga Óvoda
5130 Jászapáti Fő tér 2.

Feladatellátási helyek neve, címe:

- Margaréta Óvoda 5130 Jászapáti József A. út 7.
- Szivárvány Óvoda 5130 Jászapáti Vasút út 1

Az intézménybe felvehető maximális gyereklétszám: 330 fő

Az intézmény férőhelye: 301 fő

Csoportok száma: 12

Felvehető gyereklétszám a székhelyen: 82,5 fő

Felvehető gyereklétszám a feladatellátási helyeken:

- Margaréta Óvoda: 137,5 fő
- Szivárvány Óvoda: 110 fő

Alapító okirat szerinti ellátandó feladatai:

Óvodai nevelés

Nemzetiségi nevelés

Cigány etnikumhoz tartozó gyermekek integrált nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

- gyengén látó
- beszéd fogyatékos
- enyhe értelmi fogyatékos
- autizmus spektrumzavarral küzdő
- egyéb pszichés fejlődési zavar

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek ellátása

Telefon: 06-57-441-044

E-mail: onalloovoda@gmail.com

A családok szociokulturális háttere:

A gyermekek különböző családi háttérrel érkeznek óvodáinkba. Tapasztaljuk, hogy a gyermekek életkörülményei mennyire befolyásolóan alakítják óvodai nevelésünket. Nyomon követhető a technika fejlődésének hatása, a családokon belüli korlátozottabb lehetőségek, a családszerkezetek változásai, a megélhetési problémák, a munkanélküliség és ezek vonzataként az életszínvonal romlása, a tartalékok felélése, a családokon belül észlelhető frusztráció. egyre több az olyan gyermek, aki mentális, szociális hátránnyal kezdi meg az óvodai életet.

Mindezek ismeretében igyekszünk élmény gazdaggá formálni óvodai életünket, elősegíteni, hogy a gyerekek egészségesek, kiegyensúlyozottak legyenek.

A munkanélküliség az anyák körében a legnagyobb, hiszen csak 32 százalékuk dolgozik, az apák esetében jobb a helyzet, mert egyre többen dolgoznak.

Dologi, tárgyi erőforrások:

Óvodáinkban a neveléshez szükséges eszközök a rendelkezésünkre állnak.

Adottak azok a tárgyi feltételek, amelyeket adaptált programunk ajánl. Az állandó fejlesztéshez, pótláshoz a költségvetésünkből, különböző pályázatokból és az óvodában működő „Három kívánság” alapítványra érkező felajánlásokból biztosítjuk a feltételeket.

Az óvoda berendezési tárgyai a gyerekek testméretéhez igazodva lehetővé teszik azok önálló használatát.

A csoportszobák és a tornatermek játékeszközeinek széles skálája lehetőséget ad a mozgás (nagy- és finommotorika) életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztéséhez.

A Csiga-biga és Szivárvány óvoda udvara a gyermekek létszámának megfelelő, tágas, jól felszerelt.

A Margaréta óvoda udvara a gyermekek létszámához viszonyítva kisméretű, de a szűk udvart sok mozgásfejlesztő játékkal, babaházzal, kis virágos kerttel igyekeznek hangulatossá tenni.

A nevelőmunkát segítő eszközeink megfelelnek a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelethez tartozó jegyzékben előírtaknak. A Csiga-biga óvodában, mivel régi építésű, nincs tornaszoba, az oda tervezett tevékenységeket a szomszédban található Művészetek Házában valósítjuk meg.

A helyiségek megfelelnek a hatályos egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályoknak.

A dolgozók (óvodapedagógusok, dajkák, technikai dolgozók) hatékony munkavégzéséhez szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak.

Humán erőforrások:

Óvoda	Engedélyezett álláshelyek száma			Óvodai csoportban foglalkoztatott óvodapedagógus létszáma	Engedélyezett álláshelyek száma
	Óvoda-pedagógus	Ped. assziszt.	Gyógy. ped.		Technikai
Csiga-biga 5130 Jászapáti Fő tér 2.	7	1	0	6	5,5
Margaréta 5130 Jászapáti József A.u.7.	10	2	1	10	5,5
Szivárvány 5130 Jászapáti Vasút u. 1.	8	2	1	8	4,5
Önálló Óvodai Intézmény	25	5	2	24	15,5

Intézményünk a partnerei által elvárt minőség biztosítása érdekében részt vett a COM 2000. I. intézményi modelljének kidolgozásában.

Óvónőink széleskörű szakmai felkészültsége, minőség iránti elkötelezettségük, innovációs törekvéseik biztosítják az általunk választott Pedagógiai Program eredményes működtetését.

A helyzetelemzés során feltárt erősségek:

- ◆ Magas színvonalú pedagógiai munka, innovatív szakmai munkaközösségek.

- ◆ Hivatásuk iránt elkötelezett, innovatív pedagógusok, akiket a másság elfogadása, az empátia és a tolerancia kiemelkedően jellemez.
- ◆ Folyamatos szakmai fejlődés iránt elkötelezett intézményvezetés.
- ◆ Óvónők közötti aktív, befogadó nevelést támogató szakmai együttműködés.
- ◆ A nevelési feladatok ellátásához megfelelő eszközellátottság fenntartása, folyamatos bővítése.
- ◆ Egységes, áttekinthető, jól alkalmazható dokumentáció.
- ◆ Jól átlátható mérési-értékelési rendszer működtetése, melynek eredményei megjelennek a tervekben, fejlesztési feladatokban.
- ◆ Megfelelő IKT eszközellátottság.
- ◆ A fejlesztésekhez biztosítottak a szakemberek: logopédus-gyógypedagógus és tanulásban akadályozottak gyógypedagógusa.
- ◆ Jól működő partneri kapcsolat az iskolákkal és a családsegítő szakembereivel.
- ◆ A szülőkkel történő bizalmas, együttműködő kommunikáció.
- ◆ A fenntartó óvodai nevelést támogató hozzáállása.
- ◆ A nagycsoportos korú gyermekeknek lehetőségük van délutáni felzárkóztató vagy tehetséggondozó különfoglalkozásokon részt venniük.
- ◆ Tiszta, esztétikus, kulturált környezet, amely biztosítja a mindennapi munkához szükséges komfortság érzetét.

Gyengeségek:

- ◆ Intézményünkben nincs gyermekpszichológus, aki nagy segítsége lehetne az óvodapedagógusnak a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésében.
- ◆ Nagyfokú a szülői érdektelenség, az óvodai és a csoport programokon alacsony a részvétel.
- ◆ A családokban kialakult szokások és szabályok, valamint értékrendjük nehezítik a gyerekek többségi társadalomba való beilleszkedését.
- ◆ A gyermekek kognitív, mentális és szociális képességeinek alacsony színvonala nehezíti a felzárkóztatást, magával vonja a lemorzsolódás veszélyét.
- ◆ Magas a csoportlétszám, folyamatosan emelkedik az alacsonyan szocializált gyermekek száma.

Lehetőségek:

- ◆ Óvodán belüli - kívüli programok bővítése: kirándulásokon, kulturális programokon való részvétel anyagi forrásainak biztosítása.
- ◆ Az óvoda szponzorok által történő támogatása.
- ◆ Pályázati források bővítése programokra, képzésekre.
- ◆ Szülők részvételi arányának növekedése az óvodai programokon: játszóházak, sportnapok, szülői értekezletek, fogadó órák.
- ◆ Gyermekpszichológus alkalmazása helyben.
- ◆ Hasonló intézmények jó gyakorlatainak megismerése, adaptálása a helyi sajátosságoknak megfelelően.
- ◆ Hospitálások, műhelymunkákon való részvétel hasonló óvodákban.
- ◆ Előadások tartása a szülőknek: gyermekvállalási és gyermek nevelési tanácsadás, életvezetés.

Veszélyek:

- ◆ Tapasztalt óvónők nyugdíjba vonulása.
- ◆ A SNI és BTMN gyerekek számának növekedése.
- ◆ A szakértői vizsgálatok hosszadalmas folyamata, ennek következtében későn kezdődő szakember által nyújtott segítség, az óvodapedagógusok tapasztalataival, megfigyeléseivel ellentétes diagnózis.
- ◆ Fiatal, aluliskolázott szülők, deviáns családi élet modell. Az egyre jobban terjedő tudatmódosító szerek fiatal korban történő használata.
- ◆ Az elfogadó, befogadó pedagógusok pótlása.
- ◆ A város lakossági összetételének negatív irányú változása.
- ◆ A hagyományos családmódel egyre ritkább, amely a gyermekek egészséges személyiség fejlődését biztosítaná.
- ◆ Korai szakmai kifáradás.
- ◆ Társadalmi előítéletesség.
- ◆ A folyamatos változásokhoz való alkalmazkodás.
- ◆ A szakmai szolgáltatás rendszerében való szakember hiány.

1.4. Nevelési alapelvünk

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.

Alapelvünk az óvoda esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítése. Ennek érdekében a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztés, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítése, az egyenlő esélyek megteremtése.

1.5. Gyermekképünk

Gyermekképünk kialakításánál abból indulunk ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Gyermekképünk: a gyermekek nevelésében annak elősegítése, hogy egészségesek kiegyensúlyozottak legyenek. Érzelmi gazdagságuk nyilvánuljon meg a tárgyi és a természeti környezet szépségeinek rácsodálkozásában fedezzék fel a szépet környezetükben, a viselkedésben, az egymáshoz való kapcsolatokban. Játsszanak, mozogjanak önfeledten, bízzanak képességeikben, legyenek jó értelemben vett: kételkedő, kutató, alkotó gyermekek, akik igénylik a művészetekkel való

„találkozást”. Ennek érdekében olyan magas színvonalú szeretetteljes nevelést biztosít az óvoda minden dolgozója, amely befogadó, gyermekközpontú, lehetővé teszi minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan biztosítja a meglévő hátrányok csökkentését. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

1.6. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Óvodánk biztosítja a gyermekek erkölcsi, intellektuális érzelmi fejlődését, a művészetek eszközeinek sokrétű felhasználásával.

Pedagógiai programunk megvalósításával elősegítjük az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, figyelembe véve a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemét.

Óvodánk kötelezi magát, hogy gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségekben végezhető sokszínű tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.

Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciója mellett, egészséges életmódra neveléssel, környezettudatos szemlélet közvetítésével, a kognitív képességek sokoldalú fejlesztésével garantáljuk, hogy a gyermekekben megteremtődjenek a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

- Tettünkkel, viszonyulásunkkal sugározzuk a gyermekek feltétel nélküli szeretetét, elfogadását.
- A mi óvodánkban biztosítjuk a gyermekek számára a kocogás, kacagás, lazítás, testi, lelki jólét érzését és naponta megteremtjük ezt.
- Nevelésünkben a művészetek emberformáló erejére építünk. – Élmény – saját élményű tanulás lehetőségében gazdag óvodai életet ajánlunk.
- Naponta megerősítjük a gyermekeket pozitív személyiségjegyük tudatosításában. A nemzetiséghez tartozó és migráns gyermekek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Munkánkban, környezetünkben a rend a harmónia a biztonság értékrendjét érvényesítjük, olyan óvoda vagyunk, ahol érték az esztétikus környezet megteremtése, a higiénés feltételek maradéktalan biztosítása.
- Mindezt biztosítja az „egységes érték rend”, a nevelőtestület széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége és a megfelelő tárgyi feltételrendszer.
- Azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek boldog gyermekként éljenek.

2. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

2.1. Alapvető céljaink

1. Óvodáinkban a gyermekek váljanak derűssé, kiegyensúlyozottá, alakuljon ki biztonságérzetük!

Feladatok:

- ◆ Kölcsönös megértésen alapuló összhang megteremtése, felnőtt-gyerek, felnőtt-felnőtt közötti kapcsolatban.
- ◆ Esztétikus, biztonságos környezet megteremtése
- ◆ Szokás- és szabályrendszer kialakítása
- ◆ A mindennapi testi-lelki edzés lehetőségének biztosítása
- ◆ A humor jelenléte, a szabadjáték több órán való zavartalan biztosítása.
- ◆ A lehetőségeken belül megadni minden segítséget a sajátos nevelési igényű és HHH gyermekeknek a hátrányuk kompenzálására. Az óvodába lépés előtt az óvodai életbe való betekintés biztosítása, az óvodai szokás és szabályrendszer megismerése.
- ◆ Pozitív visszajelzések alkalmazásával az óvodához való pozitív érzelmi kötődés kialakítása.

Sikerkritériumok:

- ◆ Az óvónők sokoldalúan felkészültek gazdag módszertani kultúrával rendelkeznek.
- ◆ Az óvónők - dajkák összehangolt, nyugodt nevelőmunkát végeznek.
- ◆ Óvodánként kialakított szokás- és szabályrendszer folyamatát segítő szimbólumokat alkalmazunk.
- ◆ A csoportokban tapasztalható az érzelem gazdag, nyugodt óvodai élet.
- ◆ A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek és HHH gyermekek esetében első helyen azt tartjuk sikernek, ha:

- ◆ Szívesen, örömmel, rendszeresen jönnek óvodába,
- ◆ Kötődnek óvónőjükhöz, óvodás társaikhoz,
- ◆ A kialakult szokás és szabályrendszert elsajátítják, elfogadják alkalmazzák.

2. Legyenek képesek gyermekeink, az ismeretek befogadására és egyéni fejlődési ütemüknek megfelelő alkalmazására!

Feladatok:

- ◆ Élmény gazdag óvodai élet megteremtése
- ◆ Környezettudatos magatartás kialakítása
- ◆ Saját élményű tanulás biztosítása, tevékenységek differenciált tervezése és megvalósítása.
- ◆ Megerősítő, értékelő nevelői visszajelzés alkalmazása
- ◆ Az ismeretekben, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemaradás, lemorzsolódás okainak azonosítása.

Sikerkritériumok:

- ◆ Kialakul a gyermekek pozitív viszonya az őket körülvevő világhoz, megalapozódik a fenntartható fejlődésre való igényük. ismeretszerzéshez
- ◆ Komplex nevelői hatásrendszert alkalmazunk
- ◆ Az élmények feldolgozási lehetőségét megteremtjük
- ◆ A gyermekek pozitív személyiségjegyei erősödnek

3. Komplex művészeti élmények hatására legyenek képesek gyermekeink alkotótevékenységre!

Feladatok:

- ◆ Komplex művészeti élmények biztosításával modellnyújtás
- ◆ Tiszta forrásból való merítés
- ◆ Az alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése
- ◆ Népművészeti elemek, szokások, hagyományok ápolása, nemzeti szimbólumok megismertetése

Sikerkritériumok:

- ◆ Terveink projektrendszerben készülnek, melyben megjelenik a tevékenységek közötti komplexitás.
- ◆ Félkész és szimbolikus eszközöket használunk
- ◆ Igényes, művészi értékű, a magyar kultúra hagyományaira épülő, annak értékeit képviselő anyagokat választunk
- ◆ Rugalmas időkeretben, gazdag eszköztár biztosításával a folyamatosan motivált, egyedi megoldásokat elfogadó légkör megteremtése.

4. A halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek legyenek képesek az óvodai közösségbe való beilleszkedésre és alakuljon ki bennük a tanuláshoz való pozitív viszonyulás!

Feladatok:

- ◆ A gyermek egyéni fejlődésének nyomon követése
- ◆ Személyre szabott fejlesztési terv készítése, szükség esetén időben szakemberhez való irányítás

- ◆ A fejlesztés megvalósítása integrált körülmények között
- ◆ A hátránnyal küzdő gyermekek számára személyiségfejlesztő, felzárkóztató programok szervezése
- ◆ Szociális hátrányok enyhítése, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- ◆ A lemorzsolódás és a veszélyeztetettség kialakulását növelő tényezők feltárása azonosítása, célzott és személyre szabott beavatkozás megvalósítása

Sikerkritériumok:

- ◆ Anamnézist és a környezettanulmányt készítünk
- ◆ A szakember ajánlásait beépítjük a nevelőmunkába
- ◆ A spontán helyzeteket kihasználjuk és tervezett ismeretszerzési lehetőségeket teremtünk
- ◆ Egyéni, páros, kis- és mikrocsoportos szervezeti formákat alkalmazunk
- ◆ Kidolgozzuk a fejlesztés tartalmát és a megfelelő eszközöket alkalmazzuk
- ◆ Előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott partneri kommunikációval a szülővel való kapcsolat kiépítése, fenntartása.
- ◆ A gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítják az együttélés szokásait, megtanulnak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják egymás másságát.
- ◆ A fejlesztéshez szükséges speciális személyi feltételekkel rendelkezünk (fejlesztő pedagógus, logopédus-gyógypedagógus)
- ◆ Felkutatjuk a szociális hátrányok enyhítéséhez szükséges forrásokat.

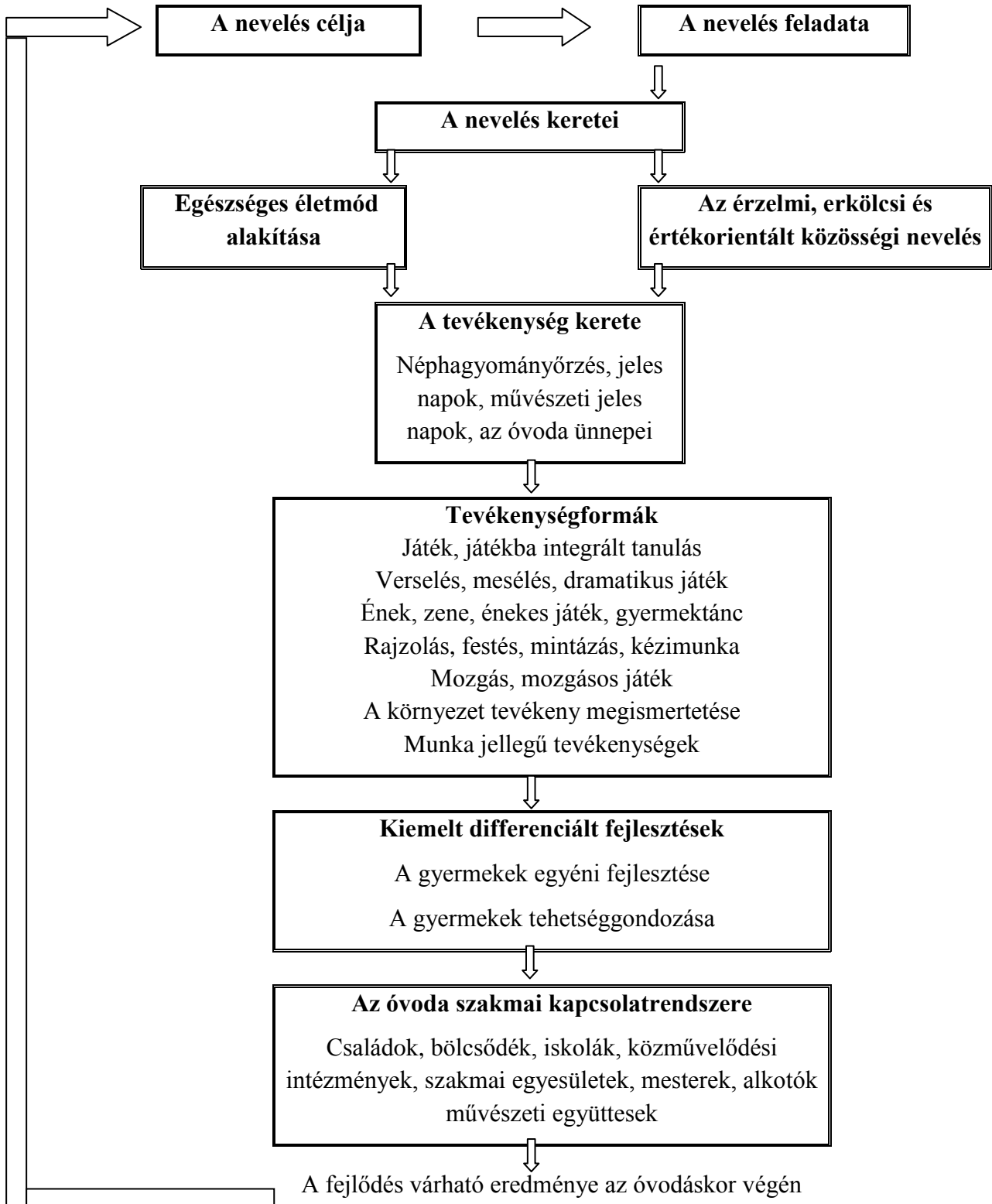
2.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ◆ A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri a

kisiskolás korba való átlépéshez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

- ◆ Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.
- ◆ Megfelelő ismerettel rendelkezik a közvetlen környezetéről, szereti, óvja, védi azt. Megalapozódik környezettudatos magatartása. Kialakul a korának megfelelően a hazaszeretet, nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, szokások rendszere.

2.3. Programunk rendszerábrája

2.4. A bevéálásvizgálat eredményeképpen a kövételző változtatásokat eszközöltük.

A megújulásra való törekvés jeleként választottuk 1999-ben, Nagy Jenőné „Óvodai Nevelés a Művészetek eszközeivel” alternatív programját. Ez a program lehetőséget nyújt a különböző szociális háttérből érkező gyermekek személyre szabott fejlesztésére.

Az eddigi tapasztalatok és az újbóli szociokulturális felmérés eredményei alapján nevelőtestületünk úgy döntött, hogy továbbra is ennek a programnak az adaptációját alkalmazza az óvoda pedagógiai programjában a kövételző változtatásokkal:

Az első vizgálat időpontja: 2004.

A zenés mozgásos percek rendszeressége alkalmankéntira módosul

A hagyományörzés keretében a

- ◆ Mihály napi vásárt Őszbúcsúztatóval helyettesítjük,
- ◆ Pünkösöd helyett gyermeknapi programokat szervezünk.

Részletes kidolgozása a HOP aktuális részében található meg.

A második vizgálat időpontja: 2010.

Az 1996-ban bevezetésre kerülő Alapprogram olyan értékeket közvetített, mely többségében időállónak bizonyult, felülvizsgálata mégis szükségessé vált, hiszen az eltelt több mint egy évtized óta sokat változott az óvodai neveléssel szemben támasztott társadalmi és szakmai elvárás is.

A kormány által elfogadott 255/2009. XI. Korm. rendelet alapján a módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásai, módosításai átvezetésre kerültek helyi programunkba. A felülvizgálat során fogalmazásbeli különbségek kerültek változtatásra. Tartalmi téren az ősz jeles napjai közül kihúzásra került a” Kisasszony napja”.

A harmadik vizgálat időpontja: 2012. október.

A 2012. július 12-én elfogadott Nemzeti köznevelési törvény alapján „Helyi nevelési program” elnevezés helyett Pedagógiai program elnevezés került a címlapra.

A felülvizgálat során tartalmi módosításra nem került sor.

A negyedik vizgálat időpontja: 2013.

A kiadott Óvodai Nevelés Országos Alapprogram 363/2012.(XII.17) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően felülvizgáltuk, módosítottuk.

Az ötödik vizsgálat időpontja: 2018.

A kormány 137/2018.(VII.25.) kormányrendelete alapján módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogram figyelembevételével, az abban foglaltaknak megfelelően felülvizsgáltuk, módosítottuk a Pedagógiai Programunkat.

A hatodik vizsgálat időpontja: 2020.

Szabályzó dokumentumok:

2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

363/2012 (XII.17.) kormányrendelet Óvodai nevelés országos alapprogram

20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet a nevelés-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról

32/2012 (X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

2/2005.(III.1) OM rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

32/1997 (XI.5.) MKM rendelet a Nemzetiségi, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív óvodapedagógiai program
2017

56-14/2018 okiratszámú Alapító Okirat

„A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” elnevezésű, EFOP-3.1.5-16-2016-00001 azonosítószámú kiemelt projekt

A Pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség folyamatosan vizsgálja figyelembe véve a jogszabályi változásokat.

3. A NEVELÉS KERETE

3.1. Egészséges életmód alakítása

Célja: Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igény.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ A gyermekek gondozása, testi, lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése.
- ◆ A gyermekek egészségének óvása, védelme, edzése, megőrzése.
- ◆ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges biztonságos, egészséges esztétikus környezet megteremtése, kialakítása.
- ◆ Az egészséges életmód, testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ◆ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- ◆ A megfelelő szakemberek bevonásával prevenció, korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- ◆ A sajátos nevelési igényű, a HH, a HHH és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek fejlesztése egyéni igényeik, szükségleteik figyelembevételével
- ◆ A szenvedélymentes életmódra nevelés megalapozása az óvodáskor sajátosságainak figyelembe vételével.

Sikerkritériumok:

- ◆ A testápolási, fogmosási, öltözködési, étkezési szokásokat mindenütt szimbólumokkal erősítjük meg, hogy a gyermekek önállóan kontrolálni tudják tetteiket.

- ◆ Szívesen fogyasztják a zöldségeket, a gyümölcsöket, a tejtermékeket.
- ◆ A gyermek saját jellel ellátott tisztálkodási eszközöket megfelelően használja.
- ◆ A gyermekek önállóságát teszi teljessé, hogy az óvodai élet egészébe biztosítjuk az étkezéshez az önkiszolgálást. Sikerkritérium az esztétikus terítés, a magabiztos önálló eszközhasználat és az elfogyasztandó ételszükséglet pontos felmérése, egyéni tempóban.
- ◆ A gyermekeknek minden nap lehetőleg 10,³⁰ órától biztosítjuk a szabad mozgás lehetőségét.
- ◆ Minden nap megszervezzük a kocogó futó programot, amely egyre inkább a gyermekek igényévé válik.
- ◆ A pihenéshez friss levegőt, anyai szeretetet, gondoskodást, a szendergő állapot megteremtéséhez halk altatódalok dúdolását, 5-6-7 éves korban a differenciált pihenés lehetőségének megteremtését biztosítjuk.
- ◆ A gyermekek tudatosan ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára.
- ◆ A gyermekek egészségét erősítő szokások, normák, folyamatosan, és egy állandósult mércéhez igazodóan rögzülnek.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.

Óvodai felvétel után minden gyermekről **anamnézist** készítünk, ami segíti az óvónőt a gyermek alaposabb megismerésében.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenység végzéséhez szükséges. Mivel a növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul, folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság stb. összehasonlító **mérésekkel** segítjük az egyéni sajátosságok feltárását.

Igyekszünk nyugodt, közvetlen, megértő viszonyt kialakítani a gyermekekkel, mert csak így kerülhetünk hozzájuk olyan közel, hogy a családból hozott szokásaikat megismerhessük.

Arra törekszünk, hogy a fokozatosság elvét betartva a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. Az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk az önálló testápolás, fogmosás, étkezés, öltözködés szervezetségét., az óvónők, dajkák és a kialakított jelképrendszer segítségével. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, hogy pontosan megtanulhassák a fogásokat, szokások rendjét. Rendszeresen megbeszéljük a dajkákkal

is a kialakult szokások menetének gyakorlását a sikeres fejlődés érdekében, különös tekintettel a HHH gyermekekre.

A fejlődés fontos feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért igen fontos feladatunk a gyermekek étrendjének figyelemmel kísérése, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, annak érdekében, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az egészséges táplálkozás kiegészítőjeként heti egy alkalommal gyümölcsnapot tartunk.

Az óvodában részben **folyamatos napirend** szerint folyik az étkezés. Ez azt jelenti, hogy a gyermekek a tízórait és az uzsonnát folyamatos napirend szerint fogyasztják el, az ebéd viszont közösen, együtt zajlik.

- ◆ A gyerekek a tálalóasztalról a kihelyezett jelképrendszeren feltüntetett sorrendben veszik el az étkezéshez szükséges eszközöket.
- ◆ Reggel 8.30-tól 9.30-ig a gyermekek folyamatosan kezet moshatnak a dajkák gondoskodásával.
- ◆ A folyamatos tízórai lebonyolítása az óvónő és dajka együttműködésével történik.
- ◆ Az étkezési szokások rendjét a folyamatszabályozások tartalmazzák.
- ◆ Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten történjen, és mindig figyelembe vesszük a gyermekek egyéni tempóját. Mivel a gyermekek különböző táplálkozási szokásokkal érkeznek az óvodába, kellő toleranciával fogadjuk a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. A későbbiekben egyre jobban ösztönözzük őket az új ízek megkóstolására, új ételek elfogyasztására, de soha nem kényszerítjük őket. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

Az egészségmegőrzés szokásainak kialakítását szolgáló tevékenységek

- ◆ A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja, melyhez az alapvető feltételeket biztosítjuk. Ezeket a tevékenységeket /kézmosás, fogmosás, orrtörölés, hajápolás, mosdóhasználat / bármikor szükségleteiknek megfelelően önállóan elvégezhetik, a szimbólumrendszer segítségével. Természetesen itt is ügyelünk a fokozatosság betartására, a tempóra, az igény szerinti segítségadásra. Különös gonddal védjük az érzékszerveiket, szorgalmazzuk a helyes hajviseletet.

- ◆ A réteges **öltözködés**, amely védi a gyermekek egészségét, ezért felhívjuk a szülők figyelmét a többrétegű öltözködésre, a praktikus és ízléses öltözködés előnyeire. A megfelelő öltözködés mellett felhívjuk a szülők figyelmét a megfelelő lábbeli használatára /megfelelő méret, szellőzés, bokavédés, papucs, mamusz óvodában nem való/.
- ◆ A mindennapi **szabad mozgás**, amely nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenységgel is segítjük a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.
- ◆ A gyermekek **alvási igényének** egy részét az óvoda elégíti ki. Lefekvés előtt alapos szellőztetéssel biztosítjuk az alváshoz szükséges tiszta levegőt. A csend, a nyugodt, barátságos légkör, az elmaradhatatlan mese és altató dúdolása teszi lehetővé a megfelelő pihenést. A gyermekeknek különböző az alvási igényük, ezért az iskolába felvett gyermekek számára a nyári hónapokban, ha a feltételek adottak, megpróbáljuk biztosítani a fekvés alatti csendes tevékenységet.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, szeretettel ápoljuk, amíg a szülei meg nem érkeznek.

A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, saját jellel ellátott tisztálkodási eszközök biztosításával igyekszünk megelőzni.

Három-négy éves gyermekeknél még előfordulhat az alvás alatti bevizelés. Ennek okait igyekszünk nagy tapintattal, szeretetteljes bánásmóddal, szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolattal megszüntetni.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid **prevenációs, fejlesztő tornák**, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc-deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

A gyermekek egészséges életmódját, a betegségek megelőzését úgy lehet biztosítani, ha mindennap **edzési lehetőségek** van. Erre legtöbb lehetőséget **a szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében **napi kocogó-futó lehetőségeket** szervezünk. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk

dönthetik el, mennyit futnak. A felnőttekkel együttvégzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet. Télen biztosítjuk a csúszkálást, szánkózást.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges az egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtése

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az **óvodaudvar**. Igyekszünk úgy kialakítani, hogy minél több természetbarát /fa/, esztétikus mozgásfejlesztő eszköz segítse a nagy mozgásigény kielégítését. Az udvaron van napos és árnyékos játszórész, amelynek esztétikáját sövények, bokrok, virágok, különböző fák adják. Talajfelületük változatos, a homokos, füves és betonos részek váltják egymást.

Óvodáink épületeit a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével esztétikusan rendeztük be. **Csoportsobáink** megfelelnek a többfunkciós tevékenységeknek. Otthonosak, barátságosak, ízlésesek, előtérbe került a természetes anyagok felhasználása. A természetes fény biztosított a nagy ablakok miatt, függönyeink nem veszik el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzük, és fűtés esetén párologtatóval enyhítjük a száraz levegőt.

A művészeti tevékenységekhez elkülönített részeket alakítunk ki a csoportsobában. Egy esztétikus, igazi mesebirodalmat, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere. Egy olyan sarkot vagy részt, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Egy olyan helyet, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. Egy polcot vagy asztalt a mikrocsoportos séták alkalmával talált „kincseknek”. A csoportsobák színben, formában, alakiségben, méretarányok szerint, a díszítés anyagiségének tudatos összeválogatásával vannak megkomponálva.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosít minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus általános tájékoztató tábla, valamint az aktuális projektet bemutató tábla.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formában is megjelenítjük a szokások rögzítésének elősegítésére.

Az óvodáinkban megtalálható „**Ovigalériában**”, a gyermekek szemmagasságában kiállított művészi alkotások - megfelelő megvilágításban - a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják még a szülőknek is.

A gyermekek önmegismerését, énformalását, az élményközvetítést, az együtt átélt élmények újbóli átélését segíti a **videó-szoba**, ahol a gyermekek mikrocsoportban élvezhetik a rövid videofelvételeket. A róluk készült videofelvételek, többszöri megnézése, szemléletformálást eredményez.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítik a szokások beidegződését.

A környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

Óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat a gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet megismerése.

A gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását segíti az óvodák külső-belső környezetének esztétikus kialakítása, a berendezések, a különféle eszközök és nem utolsósorban az őket körülvevő felnőttek pozitív példaadása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ◆ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- ◆ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- ◆ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést.
- ◆ Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ◆ Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ◆ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- ◆ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ◆ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Célja: Gyermekünk legyenek képesek egyéni érdekeinek, tulajdonságaiknak, képességeiknek kibontakoztatására a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetünket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, közösségi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig, amely a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek beilleszkedését is megkönnyíti.
- ◆ A gyermek–gyermek, a felnőtt–gyermek pozitív érzelmi töltésű, értékorientált kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a különbözőségek elfogadása, tisztelete a közösségi kapcsolatok létrehozása érdekében

Sikerkritériumok:

- ◆ Óvoda kezdés előtt az óvodai életbe való betekintés lehetőségeinek megteremtése.
- ◆ A szülőknek ajánljuk az anyás beszoktatást.
- ◆ Az érzelmi nevelés fontos eleme a reggeli érkezés, amikor halk zene várja a szülőket és a gyermekeket.
- ◆ A gyermekek fogadása fizikai kontaktusba /simogatás, ölebe vevés, elbeszélgetés/ ágyazott személyes percek, melyhez egy sajátosan kidolgozott „megérkeztem” ceremónia épül.
- ◆ A művészeti programmal működő óvodában minden gyermek tudja ki hiányzik, kinek kell üzenni, s ha valamelyik gyerek sokáig beteg, levelet írnak vagy meglátogatják.
- ◆ Minden csoportban megtalálható „a szeretett bábunk”, aki figyeli a közösségi szokásokat és dicsérettel halmozza el a gyermekek ügyes lépéseit, valamint bátorítja őket az eredményesebb cselekvésre.

- ◆ Közösen kidolgozott szociális, erkölcsi szabályok szerint neveljük a gyermekeket. Olyan értékrendszert alakítunk ki, melyben fontos az egészség, környezetvédelem, szeretet, család, igazmondás, becsület, nemzethez tartozás.
- ◆ Az értékorientált közösségi magatartás kialakításához a gyermekekkel közösen elkészített „Etikai kódex”-et alkalmazunk.
- ◆ Az óvoda összes dolgozója alkalmazza a bátorító nevelés 14 pontját. A dolgozók kommunikációja, bánásmódja, viselkedése mintaértékű a gyermekek és szülők magatartásának alakulása szempontjából. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvoda együttműködik a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- ◆ Minden csoport kialakítja a környezetéhez jól illeszkedő jelképeit, szimbólumait, hagyományait, beépíti a jeles napokat, ünnepeket, hogy ezzel is fokozza a gyermekek összetartozását.
- ◆ Az otthonosság érzetének megerősítését szolgálja a „gyermekkincseknek” biztosított tároló hely, ahová a gyermekek a személyes tárgyaikat összegyűjtögethetik.
- ◆ Olyan jeleket adunk a gyermekeknek, amelyhez az első művészeti élményt tudják kapcsolni. Ez az „én mondókám, versem vagy dalom” lesz.
- ◆ Féléves rendszerben mérjük a gyermekek társas kapcsolatának alakulását, a gyermekek kötődéseit.

Nemzeti identitástudatuk Magyarország szimbólumainak, jelképeinek, (Himnusz, Szent korona, Magyarország címere, nemzeti zászló) megismerésével, alkalomhoz illő zenék, mesék, mondák, táncok választásával, nemzeti ünnepünk (március 15.) megünneplésével alakul.

Keresztény kulturális értékekkel ismerkedhetnek meg óvodai ünnepeink (Advent, Karácsony, Húsvét) alkalmával.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, közösségi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Az érzelmeknek rendkívüli jelentősége van az óvodás gyermek életében. A gyermek számára a fejlődéshez megfelelő mintára és érzelmi azonosulásra van szükség. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre és tevékenységre ösztönzi őket.

Olyan közös élményeket, közösen végzett tevékenységeket, együttléteket szervezünk, biztosítunk a gyermekeknek, amelyek során olyan erkölcsi tulajdonságok erősödnek meg, mint az egymás iránti figyelmesség, megértés, felelősségérzet, tolerancia, hazaszeretet, szülőföldhöz, hazához való kötődés. Például csoporton belül: névnap, születésnap megünneplése, nemzeti-keresztény ünnepünkre való közös készülődés, sokáig távollévő gyermek meglátogatása, élményszerző séták, élménybeszámolók. Óvodán belül: mindennapi találkozások, játék az udvaron, közös ünnepi alkalmak – őszbúcsúztató, játszóház, Télapó-várás, Advent, Húsvét stb. Az óvodák között: pl. közös játék délelőtt a másik óvoda csoportjával. Ezekkel a közös alkalmakkal, tevékenységekkel segítjük, támogatjuk a gyermekek érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességének kibontakozását. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely a reális énkép kialakulásához szükséges.

Szűkebb – csoportszoba – és tágabb – óvoda épülete, udvar – környezetünket úgy tervezzük meg, rendezzük be, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak.

Minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyedi színezetet biztosít, és mélyíti a gyerekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosságot esztétikus berendezéssel, dekorációval, személyes tárgyak behozásával, ezek saját kincsesládába való elhelyezésével, stb. segítjük elő. Azért, hogy a különböző ingerek ne okozzanak a gyermekekben zaklatottságot, játékkuckókkal, állandó játékhelyekkel biztosítjuk a nyugalmat.

A személyes beszélgetések, megfigyelések segítenek bennünket abban, hogy a gyermekek érdeklődésének megfelelő tevékenységeket tervezzünk, illetve az érdektelen gyermekeknél kiderítsük az érdektelenség okát.

A **beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodában. Az óvodába érkező gyermekek beszoktatása nem az első napon kezdődik, hanem már a beiratkozásnál és az azt követő családlátogatásnál. A gyermekek jelét úgy válogatjuk ki, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. A bölcsödéből érkező gyermekeket a bölcsödében is meglátogatjuk. A családlátogatás alkalmával betekintést nyerünk a család nevelési szokásaiba, kiemelt figyelmet fordítva, a HH és a HHH gyermekek családi körülményeire.

Óvodánkban a „szülős beszoktatást” alkalmazzuk, ezzel is hozzájárulva ahhoz, hogy a lehető legnyugodtabb feltételeket biztosítsuk az új közösségbe történő beilleszkedéshez. A szülők fokozatos időcsökkentéssel vesznek részt ebben a folyamatban.

A beszoktatás ideje alatt a gyermekek magukkal hozhatják azokat a tárgyaikat, amelyhez ragaszkodnak. A beszoktatásban mindkét óvónő és a dajka is részt vesz, hiszen az első napokban fokozottan figyelünk arra, hogy ne közlekedjenek egyedül sem a mosdóban, sem az öltözőben. Nem csak a közvetlen segítség miatt, hanem azért is, hogy az őket körülvevő térben biztonsággal mozogjanak, és e mozgásos megtapasztalás során biztonságot, otthonossági érzést szerezzenek. A beszoktatás során az óvónő-gyermek között kialakuló szoros testi-érzelmi kapcsolat a gyermekben nem csak érzelmi biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg. Például a gondozási feladatok ellátása közben segítjük a gyermekeket abban, hogy megismerkedjenek saját testük felépítésével, testi szükségleteik kielégítésével.

A személyes kapcsolat és az érdekes játékok mellett mesével, ölbeli énekes játékokkal, mondókákkal, lefekvésnél simogatással, altatódalok dúdolásával kedveskedünk a gyermekeknek.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- ◆ A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket.
- ◆ Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- ◆ A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív közösségi kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- ◆ A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- ◆ A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- ◆ Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.

- ◆ A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- ◆ A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- ◆ A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- ◆ Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- ◆ A felnőtt - gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsa az óvónő minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzésel fogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.)
- ◆ A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segíti elviselni.
- ◆ Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- ◆ A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.
- ◆ Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk. Értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ◆ A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is megkéri a szabályok betartására. Fontosnak tartják egészségük védelmét, megőrzését, környezetük védelmét, egymás szeretetét, családhoz tartozást, igazmondást, becsületességet, a magyar nemzethez tartozást.
- ◆ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben, a különbözőségeket elfogadják, tiszteletben tartják.
- ◆ Ismerik Magyarország szimbólumait, jelképeit, (Himnusz, Szent korona, Magyarország címere, nemzeti zászló)
- ◆ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ◆ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ◆ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ◆ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ◆ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ◆ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3. Napirend

Időtartam	Tevékenység	
	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	J
6:30-10:30	Személyes percek	
	Szabad játék	Á
	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, tevékenységek	
	Egyéni testápolási teendők	T
	Folyamatos tízóraizás	
	Egyéni verselés, együttes mese-dramatikus játék tevékenységek	É
	Kis létszámú csoportos rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	
	Mikrocsoportos ének-zenei képességfejlesztés	K
	Kis létszámú, csoportos környezet tevékeny megismertető, élményfeldolgozó tevékenységek	
	Mozgás	
10:30-12:00	JÁTÉK A SZABADBAN	J
	Kis létszámú, csoportos környezet tevékeny megismertető, élmény- és tapasztalatszerzések, séták	Á
	Közös énekes játék, gyermektánc az udvaron	T
	Edzés egyéni teherbírás szerint: kocogás, futás	É
		K
12:00-13:15	Ebéd	
	Testápolási teendők	
13:15-15:15	Pihenés, altatás mesével, altató énekkel vagy zenével	
15:15-16:00	Egyéni testápolási tevékenységek	
	Uzsonna	
16:00-17:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	J
	VAGY A SZABADBAN	Á
	Közös zenés, mozgásos percek	T
	Egyéni fejlesztések	É
	Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások	K

4. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG KERETE

4.1. Hagyományőrzés, népszokások

A hagyományok ápolása, megismertetése egyik legszebb kötelességünk az óvodában. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a népi és keresztény kultúrában megőrzésre érdemesek. Megteremtjük azt a környezetet, amelyben az óvodába lépés első pillanatától áthatja a nevelés egész folyamatát a hagyományápolás. Így tovább él a népi kultúra, s a mai gyermek is meglátja benne a szépet, az örömet, a követendőt. Fontosnak tartjuk, identitástudatuk alakítását, ezért elsősorban a Jászság hagyományaiból merítsünk ötleteket munkánk megvalósításához. A jászsági, jászapáti emberek szeretik a mulatságot, az ünnepeket, mert ezek a napok törik meg a kemény munkával töltött hétköznapi egyhangúságát. Településünkön aktívan működik néptánc együttes, ezért szem előtt tartjuk az ehhez szükséges készségek fejlesztését. Célunk a népi kultúra, néphagyományok őrzése, a népzene, néptánc tanulása, tanítása és tovább örökítése, valamint a jeles napok népszokásainak feldolgozása és bemutatása, a nemzeti szimbólumok, jelképek (Szent Korona, Himnusz, Magyarországi címere, a Himnusz) megismertetése.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységekben.

Verselés, mesélés, dramatikus játék: népmesék, mondókák, közmondások,
rigmusok, időjósok,

találós kérdések,

Ének, zene, énekes játékok,

zenehallgatás, gyermektánc,:

mondókák, énekes gyermekjátékok,
népdalok, hangszeres népzene

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

tárgykészítő népi játékok, sodrások,
fonások, szövések, gyöngyfűzés,
agyagozás, korongozás, nemezelés,
gyöngyfűzés, mézeskalács sütés

A környezet tevékeny megismertetése:

találós kérdések, népi jóslások, jeles
napok, népszokások

Mozgás:

ügyességi és sportjátékok.

Az őszi jeles napjai és rendezvényei

Időkeret: szeptember 1-től november 30-ig

Az őszi jeles napjai:

Őszi Ovi-galéria megnyitó

Őszi mulatság

A tél jeles napjai és rendezvényei

Időkeret: december 1-től március 1-ig

Téli Ovi-galéria megnyitó

Advent

Mikulás

Farsang

A tavasz jeles napjai és rendezvényei

Időkeret: március 1-től május 31-ig

Tavaszi Ovi-galéria megnyitó

Húsvét

Anyák napja

Óvodahét (május utolsó hete)

A néphagyományőrzés tartalmi korcsoportonként

Minden jeles napot egy hosszabb előkészülettel vezetünk be, amelynek során a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítjuk a változatos tevékenységeket.

A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt vidám hangulatú, felszabadult együtt játszást biztosít. Élményszerűbbé teszi mindezt, ha egy család meghívásaként közvetlenül tapasztalhatjuk, végezhetjük, pl. a kukoricafosztást, szüretet, dióverést, almászüretet stb.

Őszi mulatság:

3-4 évesek: Almáról, szőlőről szóló éneket, mondókát, verset mondogatunk nekik. Főleg megfigyelői az eseményeknek /szüret, kukoricafosztás stb./, a közös mulatságban részt vesznek.

4-5 évesek: Részt vesznek az őszi gyümölcsök, termények begyűjtésében /szőlő, alma, sárgarépa, káposzta, tök, kukorica, kukoricaszár stb./. Kedvük szerint bekapcsolódnak a mulatságba: népi játékokat játszanak, népzenere táncolnak, segítenek a töklámpás, csutkabábok, ízikfigurák készítésében.

5-6-7 évesek: Aktívan részt vesznek az óvoda udvarának díszítésében a közösen gyűjtött terményekből. A kisebbeknek bemutatják a tanult dalokat, verseket, táncot. A népi dalosjátékokba bevonják kisebb társaikat. Egyszerűbb hangszereket készítenek a termésekből. Csuheből, csutkából készítenek bábokat, amelynek során egyéni elképzeléseiket is megvalósíthatják. Ezekkel báboznak a kisebbeknek kitalált történeteket.

Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

3-4 évesek: Megismerkednek az Advent jelképeivel: a koszorúval és a naptárral. Napról napra egyszerű feladatokkal készülünk a Mikulásra és a karácsonyra. Felkészülés közben rövid dalokat, verseket, mondókákat tanulunk. Egyszerű fenyődíszeket készítünk, ajándékot szüleiknek. Luca napi búzát ültetünk, melyet rendszeresen öntöznek.

4-5 évesek: Segítségükkel készítjük el a naptárt és a koszorút, melyen figyelemmel kísérhetik a napi feladatokat. A Luca napi búzaültetés előkészületeiben is részt vesznek. Az elültetett búzát folyamatosan gondozzák. Fenyődíszeket készítenek nehezebb

technikákkal. Mikulás és karácsonyi dalokat, verseket tanulnak. Bekapcsolódnak a mézeskalácssütésbe.

5-6-7 évesek: Kis segítséggel készítik el a naptárt és a koszorút. Figyelemmel kísérik a soron következő feladatot, aktívan részt vesznek megoldásában. A Luca napi búzaültetést és – gondozást önállóan végzik. Önállóan készítik el az asztali és fenyőfa díszeket. Aktívan részt vesznek a mézeskalácssütésben.

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

3-4 évesek: Különböző technikával farsangi jelképeket készítenek. A szülő segítségével jelmezbe öltöznek, zenére táncos mozdulatokat végeznek.

4-5 évesek: Az elkészített farsangi díszekkel dekorálják a csoportszobát, tréfás verseket, dalokat tanulnak. Jelmezükhöz illő módon próbálnak viselkedni. Ügyességi játékokat játszanak.

5-6-7 évesek: Farsangi dalt, bálba hívogatókat tanulnak. Aktívan részt vesznek az óvoda helyiségeinek díszítésében a saját maguk által készített díszekkel. A farsangi mulatságot tánclépésekkel teszik hangulatosabbá. Tréfás vetélkedőket, ügyességi játékokat játszanak.

Húsvét (a tavaszi napjegylenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

3-4 évesek: Locsolóverset tanulnak, segítenek a tojásfestésben. Egyszerű húsvéti jelképeket készítenek. Figyelemmel kísérik a húsvéti előkészületeket.

4-5 évesek: Különböző technikával tojást díszítenek. Részt vesznek a húsvéti nagytakarításban. Megismerkednek az ünnephez kapcsolódó népszokással. A fiúk locsolóverset tanulnak.

5-6-7 évesek: A lányok bonyolultabb díszítéssel készítik el a hímes tojásokat. Nagytakarítást végeznek a babaszobában. A fiúk locsolóverset tanulnak, gyakorolják a húsvéti locsolás helyi szokásait.

Óvodahét:

Az Óvodahét lebonyolítása óvodánként, a kialakult hagyományok szerint, különbözőképpen történik:

Hagyománnyá vált óvodáinkban május utolsó hetében az óvodahét megrendezése.

Programok:

- sportnap
- kirándulás
- játszóház
- kulturális program
- nagycsoportosok búcsúztatása

5. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. Játék, játékba integrált tanulás

Célja: A játék során gyermekeink sajátítsák el az életkoruknak megfelelő intellektuális, mozgásos, szociális ismereteket, melynek birtokában képessé válnak egyéni vágyaik, ötleteik kibontakoztatására, a szabad képzettársításra.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz)
- ◆ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- ◆ A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban
- ◆ Az óvónő játékszerző, játékirányító metódusainak alkalmazása

Sikerkritérium:

- ◆ A gyermekeknek biztosított, hogy a játék során önállóan döntsék el mivel, kivel és hogyan szeretnének játszani.
- ◆ A szabad játék ideje alatt – ha a gyermekek nyugodtan játszanak – hagyjuk a gyermekeket önállóan kibontakozni.
- ◆ A gyermekek a játékukhoz szükséges helyet, teret segítséggel biztosítják
- ◆ A játékba integrált tanulási forma biztosítja, hogy a gyermekek a gondozási feladatokat leszámítva, egész nap játszanak.
- ◆ A játékhoz sok félkész eszköz áll a gyermekek rendelkezésére, mellyel az alkotóképesség, szabad képzettársítás feltételeit megteremtjük.
- ◆ A gyermekek fejlettségének megfelelő játékeszközöket biztosítunk.
- ◆ A csoportterekben biztosított a gyakorlójáték eszköze, a szerepjátékokhoz szükséges kellékek, a dramatikus játékhoz szükséges eszközök, a konstrukciós játékok és a szabályjátékok különböző típusához nélkülözhetetlen eszközök.

- ◆ A gyermekeknek biztosított a szabad kommunikációs lehetőség, melyben megteremtjük a szabad beszédgyakorlási lehetőséget.
- ◆ A gyermekeknek lehetőségük van 10-12 féle tevékenység közül választani.
- ◆ A csoportszobában biztosítottak a párhuzamosan végezhető tevékenységekhez szükséges eszközök.

A játék feltételeinek biztosítása.

Az elmélyült játék kialakulásához minél hosszabb, megszakítás nélküli **időt** és **nyugodt légkört** biztosítunk már a gyülekező teremben is, ahol a gyermek igényének megfelelően választhat játékot. A csoportszobában is törekedünk arra, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a játékidő, melynek vége segíti nyugvópontra juttatni a játékot. Így nem szegjük kedvét a gyermeknek, és nem okozunk sérelmet. A csoportszoba berendezésénél is figyelembe vesszük, hogy az egyéni sajátosságoknak megfelelően lehetőség legyen az asztalnál és a szőnyegen is játszani. Figyelünk a több napig tartó játékokra a csoportszobában és az udvarban is. A kicsik szívesen hasalnak, guggolnak, ehhez kispárnákat biztosítunk. Átgondoljuk a csoportok szokásrendszerét, hogy hol, mit lehet játszani. A játékok állandó **helyét** szimbólummal jelezzük. Kuckósítással segítjük a gyermekek kreatív játékát. Mindenképpen buzdítjuk őket ilyenek kialakítására a szobában és az udvaron is. Az udvar inkább a nagymozgások színtere, de segítjük a szerepjátékok kibontakozását is az időjárás függvényében /népi játékok, ügyességi és sportjátékok, családi játékok/

A **játékszer** motiválhatja a játékot. A szép játékszerek, a szép anyagok és eszközök az izlésformálás fontos tényezői. A gyakorló játékokhoz elegendő eszközt biztosítunk, melyek lehetnek kreativitásra készítő kisebb-nagyobb építőelemek, összerakható játékszerek. Az apró játékszereket nagyon szeretik a gyerekek, ilyeneket otthonról is hozhatnak, amit a saját kincsesdobozkáikban tarthatnak. A csoportszobákban a gyerekek által hozzáférhető helyen „kincsesládát” tartunk, ahol mindenféle kellékek találhatóak az átváltoztatáshoz, bábozáshoz, szerepjátékokhoz.

A játék tartalmának gazdagítása érdekében úgy szervezzük a gyerekek napirendjét, hogy minél több **élményhez** jussanak a nap folyamán. Élményszerző sétákon, kirándulásokon olyan tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek, amelyhez érzelmileg is kötődnek, megmozgatja képzeletüket, fejleszti kreativitásukat és tovább él a gondolkodásukban.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelentése biztosítja a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását, az élményszerű, elmélyült játék kibontakoztatását.

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem - kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására. Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakogat.

Segítjük a gyermek játékát tovább fejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Mi is vállalunk szerepeket, hogy az minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együtt mozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítjük, hogy a szimbólumok, a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében részt veszünk modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először a mi előadásunkban jelenik meg az óvodában. Minden csoportnak van kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót a többi közé helyezzük, hogy a gyermekek játszhassanak vele, tapogathassák, megszeretgethessék.

A gyermek a **konstrukciós játékban** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömeit, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagságot.

A **konstrukciós játékhöz** kapcsolva megjelenik a **barkácsolás**, elsősorban a mi általunk barkácsolt kellékek készítésével, a gyermekek aktív bevonásával.

A gyermekeknek olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt biztosítunk, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Olyan **szabályjátékot** ajánlunk fel, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

A szülők és a gyermekek bevonásával is barkácsolunk különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozhatnak létre.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

A mi beszédünk modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő. Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

Az óvónő játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása

Játéksegítő metódusaink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetében vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyjuk a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - játékot kezdeményező, modellnyújtó, támogató, engedő és elfogadó.

Segítünk azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Beavatkozunk a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, nyugodt játékát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- ◆ Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- ◆ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- ◆ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ◆ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ◆ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ◆ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

Játékba integrált tanulás

Nevelésünkben a játék és a tanulás nem választható el egymástól. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak s általa fejlődnek. Az óvoda tanulás elsődleges célja a gyermek képességeinek fejlesztése. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, spontán játékos tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magában foglalja.

Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig a miénk a főszerep. Később a társak hatása is felerősödik.

A programban helyet kap a szervezett tevékenységekben megvalósuló tanulás, amelynek számtalan probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adják a gyermekeknek. A program felfogása szerint a játékban integrált tanulás azt jelenti, hogy az általunk kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy közben nincs játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek. Egyetlen egy napon borul fel ez az alapterv, amikor szervezett mozgástevékenységet tartunk.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Ének, zenei készségfejlesztés	Verselés, mesélés, dramatikus játék Rajzolás, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Verselés, mesélés, dramatikus játék Mozgás
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok, gyermektánc	A környezet tevékeny megismertetése	A környezet tevékeny megismertetése	A környezet tevékeny megismertetése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás Énekes játékok, gyermektánc
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés, dramatikus játék
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A környezet tevékeny megismertetése Ének, zenei készségfejlesztés Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Együttes tevékenységek	Mozgás Verselés, mesélés, dramatikus játék Énekes játékok, gyermektánc Futás, kocogás
Kis létszámú csoportos tevékenységek	Rajzolás, mintázás, kézimunka, A környezet tevékeny megismertetése
Mikrocsoportos tevékenységek	Ének -zenei készségfejlesztés

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás	A környezet tevékeny megismertetése
3-4 évesek	Naponta 5-10'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'
5-6-7 éves	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 45'

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 65'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek egyéni sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen

tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki.

Alkalmazzuk a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Kerüljük a tárgyi jutalmak osztogatását. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elveszik a „természetes jutalom” értékét. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

5.2. Verselés, mesélés, dramatikus játék

A tevékenység célja: Gyermekeink érdeklődjenek a művészi értékű irodalmi művek iránt, s ezáltal alakuljanak ki bennük olyan pozitív személyiségjegyek, melyek elősegítik érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésüket.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ◆ A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- ◆ Érzelmi ráhangolás a meseélmény befogadására
- ◆ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

◆ Sikerkritériumok:

- ◆ A gyermekeknek megtanítandó irodalmi anyag legalább 70 %-a magyar népmeséket, népi mondókákat, rigmusokat, közmondásokat tartalmaz.
- ◆ Megjelennek a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, klasszikus és kortárs irodalmi művek.
- ◆ Az irodalmi anyagot évszakoknak megfelelően csoportosítjuk, s összegyűjtjük a humoros mondókákat, verseket, meséket is.
- ◆ Rövid, könnyen tanítható verseket, klasszikus gyermekmeséket választunk.
- ◆ Minden korosztály nevelésében megjelenik az ölbeli játék.
- ◆ A gyermekek a meséket nyugodtan, figyelmesen hallgatják.
- ◆ A mese többszöri átéléséhez kéthetes feldolgozási ciklust alkalmazunk. Az első hét a mesélés, befogadás hete, a második pedig a mese feldolgozásának hete drámajáték segítségével.
- ◆ A nagyobb gyermekek alkalmanként bábjátékkal, drámajátékkal kedveskednek a kicsiknek.

- ◆ A gyermekek kevés mesét, mondókát tanulnak, de azt sokáig ismételtetik.
- ◆ A hangsúlyos, szép verselés miatt az egyéni verstanítás dominál.
- ◆ A mese megszerettetését a gonddal összeállított ceremónia teszi varázslatossá.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.

Első feladatunk a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realiztikus mesék. Helyet kapnak, a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodába a mese és a versmondás nevelő ereje a spontán és játékos formában valósul meg. Mindig igyekszünk érdekessé, élményszerűvé tenni a mesehallgatást a mindenkori nyugodt légkör biztosításával. Gyertyafény mellett történő meséléssel fokozzuk a meseélmény hangulatát.

A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

3-4 éves korban a gyermekek örömmel hallgatják az együtt játszható ölbeli mondókákat, hintáztatókat, lovagoltatókat és altatókat. E többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek-felnőtt érzelmi kapcsolatában. A 3-4 évesek irodalmi nevelésének leghatásosabb eszközei a népi mondókák, hangutánzó mondókák, állathívogatók, altatók és kiolvasók. Együttes gyakori ismétlés során elmélyítjük az ismeretanyagot. A 3-4 éves gyermekek az állatmeséket és az egyszerűbb szerkezetű novellisztikus-realiztikus meséket fogadják be, amelynek cselekménye lánc és halmozó szerkezetű. A mesékkel kialakítjuk a környezet megismerését. /pl. állatvilág, természet stb./

4-5 éves korú gyermekeknél a népi mondókák lehetnek tartalmasabbak, fonetikailag bonyolultabbak. Ezek hívogatók, állat- és embercsúfolók, állathangutánzók, határban és ház körül élő állatokat bemutató mondókák /pl. felelgetős játékok, mondókák/, melyek nagymértékben fejlesztik a beszédkézséget és az emlékezetet. A fiktív és halandzsa szövegű

kiolvasókat is ez a korosztály élvezi igazán. Helyet kapnak a vidám, groteszk és humoros versek is. A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus mesék. Használjuk a magyar klasszikusok és a mai írók modern meséit is. Ugyanezen írók reális történeteit, elbeszéléseit is alkalmazzuk. Olyan meséket választunk, amelyek a gyermekek által már ismertek. Ebben a korban már kialakul a mese-vers szerete, igénylik a mesélést. A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját közmondásokkal erősítjük meg.

5-6-7 éves korban minden adódó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, rigmusok ismételtetésében. Játsszunk rímes találós kérdésekkel, ismételtetjük az előző évben tanult verseket és mondókákat játékba integráltan és spontán kezdeményezések keretében. A versek, mondókák, rigmusok kapcsolódnak a természet változásaihoz, az évszakok körforgásához, népszokásokhoz, jeles napokhoz, élményszerű sétákhoz. A mondókákat bővítjük szerepátadó, fogyó-gyarapodó gyermekjátékokkal, kiszámolókkal, hintázó, labdázó, párválasztó, felelgető, csoportokban is mondogatható tréfás mondókákkal. Ebben a korban a gyermek már megérzi a költői képek hangulatokat kifejező erejét, ezért lírai verseket is tervezünk. Az előző évek során kialakult mesetudatuk, így náluk már a magyarság történelmét feldolgozó mondáknak, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek is helye van. Igazi irodalmi élményt azonban a cselekményesebb, terjedelmesebb mesék, tündérmesék nyújtanak. Igényükké válnak a tréfás mesék, csali és folytatásos mesék hallgatása. Ösztönözzük a gyerekeket önálló mesemondásra, kitalált mesék folytatására. Ügyelünk a szavak tiszta ejtésére. Nagycsoportban a közmondások kapcsolódnak a mese szereplőjéhez, mely erősíti a mese erkölcsi mondanivalóját és a gyerekek értékítéletét. Mesealbumot készítünk, mely lehetőséget ad az élmény felelevenítésére, elmélyítésére. Az 5-6-7 éves gyermekek képesek leginkább a találós kérdések befogadására.

A mese feldolgozásának módja:

- ◆ A mese feldolgozása a drámapedagógia eszközeivel, módszereivel történik

Bábozás:

A bábozás megszerettetésére is nagy gondot fordítunk. A bábozást mint módszert, rendszeresen alkalmazzuk a meseciklusokban. A meseélményen túl a gyermekek megfigyelhetik, hogyan kell a bábokkal bánni. A gyermekek a játékidőben bármikor elővehetik a bábokat.

Versek:

Versek mondogatása tevékenység közben egyénileg történik. Ezt fontosnak tartjuk a szép, hangsúlyos versmondás érdekében, mivel a gyermekeknek egyénileg más a beszédtempója, intonációja. A gyermekeket így meg tudjuk óvni a kántáló verseléstől. Fontos számunkra, hogy a gyermekek kevés verset tanuljanak, de azt önállóan tudják elmondani.

Szólások, közmondások:

A mesék erkölcsi mondanivalóját a szólásokkal, közmondásokkal erősítjük meg.

A vers, mese, dramatikus játék és bábozás komplexen áthatja a többi tevékenységet.

A folyamatleírás óvodánként más és más lehet, egy a lényeg, hogy kialakult szokásrendje legyen a tevékenységnek, amit a gyermekek pontosan tudnak.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, vers, a bábozás és a dramatikus játékok melyet az óvodapedagógus utánzásra készítő, szemléletes, képszerű bemutatással teremt meg. az óvodapedagógus magával ragadó mese előadása a záloga annak, hogy az irodalom nyelvi- stilisztikai eszközei nagymértékben fejlesszék a gyermeki beszédet és a kommunikációt. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák a gyermekversek ismétlése hatásosan segíti a beszédészlelés és beszéd megértés fejlődését. A versek ismétlése alkalmat teremt a gyermek számára a beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés gyakorlására. A dramatizálható népi mondókák, népmesék felkeltik a gyermekek beszélőkedvét, beszédfantáziáját, beszédindítást. A népköltészeti alkotásokból, a népmesékből a gyermekek sok új régies, népies fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, a szerepek megformálására önálló mesemondásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rímusokat.
- ◆ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ◆ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.

- ◆ Megjegyznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- ◆ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- ◆ Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.

5.3. Ének, zene, énekes játékok, zenehallgatás, gyermektánc

A tevékenység célja: Szerezzék meg gyermekeink zenei anyanyelvünk alapjait, formálódjon zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- ◆ A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- ◆ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ◆ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

Sikerkritériumok:

- ◆ Egy nevelési évben 12-18 dalos játékot és 5-7 mondókát tanítunk az ünnepkörök anyagát is beleértve. Mindezeket visszatérően egész év folyamán ismételjük, hogy a bevésést elősegítsük.
- ◆ Tervezéskor figyelembe vesszük csoportunk összetételét, a gyermekek egyéni képességeit.
- ◆ A dalos játékokat évszakoknak megfelelően tervezzük, figyelve azok hangkészletére, ritmusára, játéktípusára. Tervezésnél figyelembe vesszük lakóhelyünk hagyományait, népi játékait.
- ◆ A dalos játékok játékait megkomponáljuk, hogy minél erősebb érzelmi hatással legyenek a gyermekeink erkölcsi, esztétikai érzelmeikre.
- ◆ Élünk a dicséret egyénenkénti változatos formáival /fizikai kontaktusok: simogatás, tekintet, érintés/

- ◆ A dalos játékok során tudatosan figyelünk a keletkezett szociális, esztétikai érzelmekre, s azt megerősítjük.
- ◆ Mintaadó szerepünk, személyiségünk segíti a zenéhez kötődés kialakulását.
- ◆ Élünk a dalos játékok adta humorral, a spontaneitás adta lehetőségeivel.
- ◆ A gyermekekben erősítjük az együttműködő készséget, egymásra figyelmet.
- ◆ Együttjátás közben ügyelünk a viselkedési normák, esztétikus mozgás finomítására /tekintet, kéz és testtartás/
- ◆ Az óvodai nevelés teljes rendszerébe beépítjük a zenehallgatási lehetőségeket, törekedve első sorban az élő zene hallgatás megteremtésére, melyek altatódalok, évszaki koncertek és egyéb élőzenei élményekkel ötvözve valósul meg.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

A kisgyermek zene iránti fogékonyságát már a család is megalapozhatja, hiszen első zenei élményeit itt élheti át. Sajnos nem minden családban hallhat a gyermekmondókákat, számára érthető gyermekdalokat. A család mellett az óvoda feladata is, hogy a gyermekeket érdeklődővé tegye a zene iránt. Az **óvodai zenei nevelésünk** során a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal ismertetjük meg.

Óvodánkban a dalanyag feldolgozása Forrai Katalin: Ének az óvodában c. szakirodalmán kívül a továbbképzéseken megismert legújabb énekes-dalos népi játék gyűjtemények nyomtatott szakirodalma alapján történik. Beépítjük az énekes, mondókás anyagba a Jászságból összegyűjtött értékeket és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat is.

A 3-4 éves gyermekeknél legfontosabbnak tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését, ezért a kicsikkel főleg **ölbeli játékokat** ismertetünk meg. Ezeket a gyermekek gyakran ösztönösen énekelve is mondogatják /zsipp-zsupp, hinta-palinta/. Az arc-kéz-ujj-höcöggető-lovagoltató játékok elősegítik az óvónő és a gyermek közötti pozitív kapcsolatot, a gyermek érzelmi biztonsága ezáltal erősödik. 4-5 hangból álló **énekes játékot** is megismertetünk, melynek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal is eljátszható.

A 4-5 éves gyermekekkel gyakran játszunk ölbeli játékot és új mondókákkal ismerkedhetnek meg. Velük nagyobb hangterjedelmű, hangkészletű dalokat éneklünk, mellyel mozgásuk is jól

fejleszhető. Így elsajátíthatják a csigavonal, hullámvonal szerepcserére épülő játékokat. Olyan **alkalmi dalokat** választunk, melyekhez utánzó mozdulatokkal, játékokat lehet kitalálni.

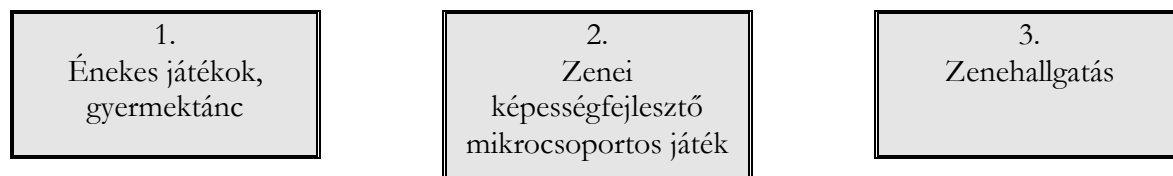
Az 5-6-7 éves gyermekek legyenek „anyáskodók”, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel. A különböző játékhelyzetekben alkalmazzák a kiolvasókat. A nagyobbban már nemcsak spontán dúdolgatnak játék közben, hanem az óvónő és önmaguk kezdeményezésére is kitalálnak dallamokat, énekelve mesélnek, báboznak a többiek örömére, szórakoztatására.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekelünk népdalokat, de megjelennek zenei repertoárunkban a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene, valamint az etnikai kisebbség zenéi, dalai. A nagycsoportosokkal megismertetjük a Himnuszt.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek zenei fejlesztése egy új rendszerben történik.

Az alternatív programunk a klasszikus énekfoglalkozást – a zenei funkciók szerint – három részre bontotta.

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos munkaformában szervezzük. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartjuk, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élményteli játékot.

A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk. A programhoz évszaki hangversenyek társulnak, amit elsősorban városunkban működő zeneiskolások, szülők, nagyszülők, zenetanárok bevonásával szervezünk meg.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során

Az óvodai zenei nevelés és az anyanyelvi fejlesztés között szoros kapcsolat van. Az éneklés nagy jelentőséggel bír a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésében. A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A beszédtechnika kialakításában, az esetleges beszédhibák javításában is nagy szerepet játszik a mondókázgatás és az éneklés.

Az éneklés, az énekes gyermekjátékok a beszéd és a gondolkodás együttes fejlődését fokozva segítik a fogalomalkotást, gyarapítják a gyermek szókincsét. A zenei tevékenységek lehetővé teszik a különböző grammatikai megoldások, a választékos kifejezések, a párbeszédok gyakorlását.

Az óvodás korosztály ritmuskedvelése a zenei és az anyanyelvi nevelés kapcsolatának egyik talpköve. A ritmikus szövegnek, dallamnak jótékony hatása van a beszéd összetevőinek belső szerveződésére, az együttes mozgásra.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ ◆ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ◆ A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- ◆ Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- ◆ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- ◆ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ◆ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ◆ Szeretnek dudorászni, énekelni játék közben

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: Gyermekeink váljanak alkalmassá élmény- és fantáziaviláguk szabad önkifejezésére, formálódjon esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük, gazdagodjon tér-forma és színeképzetük.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ A gyermek megismertetése az ábrázolás különböző fajtáival, a műalkotásokkal, a különböző népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel.
- ◆ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ◆ A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- ◆ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Sikerkritériumok:

- ◆ A gyermekekkel megtaníttjuk az eszközök fogását, használatát, gondozását.
- ◆ A gyermekek sokféle technikát ismernek meg. /Lásd. A Rajz, mintázás kézimunka c. könyvet/
- ◆ A rajzos tevékenységet előkészítjük olyan megfigyelésekkel, olyan helyzetek teremtésével, melyből élmények származhatnak, s melyeket a gyermekek rajzban is ki tudnak fejezni.
- ◆ A rajzos tevékenységeken témajavaslatokkal élünk, különböző technikák felkínálásával, amelyből a gyermek kiválasztja, hogy mit szeretne megjeleníteni.
- ◆ A témákat legtöbbször megfeleltetjük az aktuális projekt témájának.
- ◆ A gyermekeknek biztosítjuk, hogy rajzaikat önálló rendezési terv alapján kirakhassák a rajzos sarokba lévő mini-galériájukba és hosszasan gyönyörködhessenek benne.
- ◆ Törekszünk gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására , a tehetségek bátorítására.

- ◆ A tevékenységek tervezésekor gondolunk a komplex művészeti hatások alkalmazására, az újrahasznosítható anyagok felhasználására.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

Az alkotó tevékenységhez szükséges a megfelelő nyugodt légkör, amelyben a gyerekek szívesen kapcsolódnak be az alkotómunkába. A nyugodt légkörben biztosítjuk az alkotó tevékenységhez a megfelelő teret, és helyet, ahol egy asztalnál 6 gyermek kényelmesen elfér.

A tevékenységhez biztosítani kell elegendő időt és lehetőséget, hogy akkor és addig vegyenek részt a gyermekek egy-egy tevékenységben, amíg kedvük tartja.

Meg kell ismertetnünk a gyermekekkel az eszközök és technikák biztonságos, helyes használatát, az anyagok alapvető tulajdonságait és sokrétű felhasználási lehetőségét. Az eszközök és az anyagok tárolására olyan tároló eszközöket kell alkalmaznunk, amelyek a nap minden szakában elérhetőek, használatukkal, a feltételek tudatos tervezésével lehetővé válik a mindenkori rajzolás, mintázás, festés, anyagformálás, szövés-fonás, papírhajtogatás, korongozás, építkezés.

Lehetőséget biztosítunk a műalkotásokkal való ismerkedésre a kialakított ovi-galériában. Kapcsolatot tartunk az általános iskola rajz-tagozatos osztályaival. Rendszeresen látogatjuk a helyi Vágó Pál Múzeum időszakos kiállításait. A gyermekek alkotásai bemutatásra kerülnek óvodai és városi rendezvényeken (ovigaléria, tavaszi zsongás, városi töklámpás kiállítás stb.)

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek s azok tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.

Az óvodába lépő gyermekek fogadása esztétikus környezetben történik. Esztétikai érzékenységüket kezdettől folyamatosan alakítjuk, fejlesztjük. Igyekszünk megláttatni a szépet a természetben, a közvetlen tárgyi környezetben, az általuk vagy társaik által létrehozott produktumokban, művészeti alkotásokba egyaránt.

A **3-4 éveseknek** lehetőséget biztosítunk az anyagok, eszközök, technikák játékos megismerésére.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendeződnek, de ezek a tevékenységek nem különülnek el egymástól. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk a szabad témaválasztásra. Ösztönözzük őket a téma tovább fejlesztésére. A képalakításnál változatos eszközök és technikák alkalmazását biztosítjuk: festés, zsírkréta, papírtermés ragasztás, karcolatok, nyomatok homokba, viaszba, agyagba. Segítjük a gyermekek képalakító készségének

megindítását, fejlesztését, a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekeket megismertetjük a anyagok alakíthatóságával. Tapasztalják meg, hogyan alakítható, nyomkodható, ütögethető, gyurkálható, gömbölyíthető, simítható, sodorható, mélyíthető a gyurma, a lisztgyurma, az agyag, hogyan formázható, alakítható a homok, a hó, a gyapjú.

A 3-4 éves gyermekeknek biztosítjuk az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival való ismerkedést. A közvetlen tapasztalás által gazdagodik szín- és formaviláguk, térlátásuk, téri tájékozódó képességük.

Ösztönözzük a gyermekeket, hogy beszéljenek a létrehozott alkotásokról, örüljenek azoknak. Évszakonként többször megtekintjük az „ovi-galéria” kiállítását, kisebb csoportokban.

A **4-5 éves** gyermekek alkotó-alakító tevékenységét bővítjük. Élményeikhez kapcsolódó témajavaslatok adásával segítjük szándékos képalakító tevékenységüket. Az emberábrázolás, a cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése, a technikák és eszközök kibővített tárával valósul meg. A gyermekek használnak színes ceruzát, krétát, filc- és rost írónt, különböző vastagságú ecseteket.

Bátorítjuk a gyermekeket egy téma több technika kombinálásával való megjelenítésére. Készítünk képet természetes anyagok felhasználásával termésekből, textilből, fonalból, szalmából.

Plasztikai munkák során megjelenik a formák tagolása. Segítjük a gyermekeket, hogy játékuhoz tudjanak kellekeke, kiegészítőket tervezni, készíteni. Elkészült munkáikkal díszítjük a csoportszobát a jeles napok felkészülési időszakában.

Változatos technikákkal készülnek alkalmi ajándékok társaiknak, szüleiknek.

Építés során alkalmuk van a tér változatos kialakítására, nagyobb méretű dobozok, plédék, berendezési tárgyak felhasználásával.

A gyermekek segítségét kérjük az eszközök előkészítésében, elrakásában.

Többször megnézzük az ovi-galéria kiállítását.

Az **5-6-7 éves** gyermekek körében segítjük a képi, plasztikai és a tárgykészítő aktív tevékenység bővítését. Szélesítjük az alkalmazott anyagok, technikák körét (batikolás, dombormű, plakett,

makett). Ösztönözzük a közös kompozíciók elkészítését, amely együttműködést, tervezést, egymás elképzeléseinek figyelembevételét kívánja meg.

Saját élményeiken alapuló témáik bővülnek a mesék, versek, énekesjátékok, ünnepek eseményábrázolásával. Emberábrázolásuk egyre részletezőbb és megjelenik a mozdulatok ábrázolása. Díszítőmotívumaik változatosak. Bátorítjuk egyéni, eredeti színek és formák megjelenítését.

A plasztikai munkák létrehozásánál javasoljuk a többalakos kompozíció elkészítését, kiegészítők alkalmazását.

Lehetőséget biztosítunk a korongozó megismerésére, későbbi önálló használatára. A szövés-fonás alapjait is megismertetjük ebben az életkorban.

Az ajándékkészítés egyre gyakoribb és igényesebb kivitelezését várjuk el a gyermekektől, így egyre gyakrabban élhetik át az ajándékozás örömét.

Az óvónővel közösen elkészített bábok, kiegészítők köre bővül, de a szülők aktív közreműködésére is számítunk. A gyermekek úgy tekintsenek mindenre, hogy azt mire, milyen tevékenységhez, „valami létrehozásához” lehetne használni (kreativitás).

Az építményeket is óvónői segítséggel hozzák létre a gyermekek akár a szabadban, akár a csoportszobában, kialakítva búvóhelyeket, mesevárat, mobil színpadot. Biztosítjuk, hogy az építmények több napon keresztül készülhessenek, megmaradjanak.

Az 5-6-7 évesek az ovi-galéria kiállított tárgyait folyamatosan többször megszemlélik, és itt beszélgethetnek óvónői irányítással a látottakról, a műalkotások által bennük ébresztett gondolatokról. Szüleiknek is bemutatják a kiállítást.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenység a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoporthoz, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk. Az előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia-és élményviláguk megmutatkozik.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység során

A gyermek beszédképességének fejlődése sok esetben analóg a rajzkészség fejlődésével.

A vizualitás és a verbalitás növekvő kapcsolatát a gyermekrajzok, plasztikai munkák építése és a kézimunka fejlődése is tükrözi. Az alkotó, alakító tevékenységek erősítik a képi szemléletes gondolkodás kiteljesedését, amire épül a szóbeli logikai gondolkodás. Fokozza a gyermek tevékenységét kísérő monologikus beszédet. Kiváltja az óvodapedagógussal és a társakkal folytatott beszélgetést, eszmecserét, az ötletek és vélemények közös szóbeli megfogalmazását. Előkészíti az olvasás és írás elsajátítására.

Felesleges a részletező, hosszadalmas megbeszélés, magyarázat, a gyermek alkotása mesélje el, amit a téma felidéz benne.

Az eszközök használatához viszont konkrét, pontos, az eljárás helyességét indokoló rövid szóbeli magyarázat szükséges.

Tevékenység közben engedjük monologizálni, társával halkán társalogni a gyermekeket. Kommunikatív jelzésekkel ösztönözzük a további munkára és megérettetjük vele, hogy számíthat véleményünkre, kérheti a segítségünket. Lehetőséget adunk, hogy a gyermek beszéljen az alkotásáról. Megkérdezzük, mit láthatunk az alkotásán, de nem túlozzuk el az ötletadást. Jól irányított kérdésekkel éreztetjük meg a gyermekkel, hogy önállóan dönthet a kapott ötletek felhasználásáról.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ◆ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket
- ◆ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- ◆ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ◆ Téralkításban, építésben közösen vesznek részt.
- ◆ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ◆ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ◆ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

5.5. A mozgás, mozgásos játék

A tevékenység célja: A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

A gyermek mozgásszükségletének kielégítése.

A gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata

- ◆ Az egészségmegőrzés, az egészséges életmód szemléletének kialakítása.
- ◆ A 3-6-7 éves korban tervezhető innovatív mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása
- ◆ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése érdekében

Sikerkritériumok:

- ◆ A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük párhuzamos mozgásterek alkalmazásának lehetőségeivel.
- ◆ Az irányított mozgásos tevékenység a Mozgás munkaközösség által kidolgozott innovatív mozgás módszertani javaslataival valósul meg.
- ◆ Biztosítjuk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazását, a szabad levegő kihasználását.
- ◆ A kondicionáló képességet: erőt, gyorsaságot, állóképességet, tudatosan fejlesztjük.
- ◆ Futásjátékokat biztosítjuk.
- ◆ Dobás- és labdajátékokat komplexen alkalmazzuk.
- ◆ Talajtorna elemeit játékosan gyakoroltatjuk.
- ◆ Többféle egyensúlyozó játékot biztosítunk a gyermekek koordináló képességének fejlesztéséhez.
- ◆ Játékos támaszgyakorlatokat szervezünk, a gyermekek izmainak, mozgékonyságának növeléséhez.

- ◆ A szülőket bevonjuk a sportnapokba.
- ◆ Változatos szervezeti kereteket biztosítunk a gyermekek mozgásának gazdagításához.
- ◆ A prevenció tornát óvodai szinten működtetjük az arra rászoruló gyermekeknek.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A mozgás jelentős szerepet tölt be a gyermekek fejlődésében, életszükséglet számukra. Az általános testi képességek fejlődése mellett jelentősen kihat az értelmi és a szociális képességek alakulására.

Az óvodás gyermekek mozgásos tevékenységét, mozgásos játékát jól fejleszthetjük az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésünkre.

A szabad mozgás jó gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket és azok eszközeit az óvónők mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, fejlődési üteméhez és a csoportok összetételéhez igazodva tervezik.

Ügyelünk a mozgásos feladatok megfelelő nehézségű összeállítására, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő gyakorlatokat.

Kiemelt mozgásfejlesztést végzünk a szabad mozgásban, játékban és az irányított mozgásos tevékenységek során.

A 3-4 éves gyermekek szabad játékában, mozgásában és irányított mozgásos tevékenységében a természetes nagymozgások fejlesztésére helyezük a hangsúlyt. Minden kínálkozó alkalmat felhasználunk a támaszgyakorlatok gyakorlására, a

- ◆ kúszásra
- ◆ mászásra
- ◆ bújásra
- ◆ egyensúlyozásra

Fontosnak tartjuk, hogy fokozatosan alakítsuk a biztonságos együttmozgáshoz szükséges szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást a járást, futást, menetirány betartását segítő gyakorlatok végzésénél. Játszanak a gyermekek ugrásgyakorlatokat (szökdelés, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés, majd leugrás). Megismerkednek a dobásgyakorlatokkal, különböző labdagyakorlatokkal, pl.:

- ◆ hajítás helyből távolba
- ◆ hajítás helyből célba
- ◆ labda feldobás-elkapás
- ◆ labda leütés-elkapás stb.

Fontosnak tartjuk, hogy a labda sokoldalú használata jól fejleszti a gyermekek reakcióképességét.

A talajtorna elemei megjelennek a játékokban, főleg a test hossz tengelye körüli gurulással próbálkoznak.

Minél több egyensúlyozó játékot játsszanak. Alkalmazunk: tartásjavító gyakorlatokat a gerinc-, mellkasdeformitások, a lábstatikai rendellenességek prevenciója érdekében.

Az első év játékanyaga főleg a futójátékok, egyszerű fogójátékok begyakorlásából áll, amíg meg nem szokják a gyermekek a mozgásteret, egymás kikerülését és a társakkal való mozgást. A játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Elvárható erőkifejtésre készítse a gyerekeket. Nagyon fontos ebben a korban a mintakövetés. Mi, óvónők mutassuk meg a helyes mintát! A gyakorlatokat, játékokat egy időben mondjuk, mutatjuk, együtt mozgunk a gyerekekkel, így ők egy időben látják, hallják, tapasztalják a végzett mozgást. Igényeljük a gyermekektől a mozdulatok pontos és esztétikus gyakorlását. Használjuk és cserélgetjük a változatos mozgásra készítő eszközöket a gyermekek érdeklődésének megfelelően.

A 4-5 éves gyermekek többségének mozgása már egyre koordináltabbá, járásuk, futásuk egyre biztosabbá válik. Mozgásukban a nagymozgások fejlesztését bővítjük, de már nagyobb hangsúlyt helyezünk az egyensúlyérzék fejlesztésére, a szem-kéz-láb összehangolt működését segítő játékokra, játékos gyakorlatokra. Az irányított mozgásos játékokban megjelennek a futásgyakorlatok (fussanak 3-4 akadályon át fel-és lelépéssel, átjárással, tárgyhordozással stb.). Ugrás gyakorlatokat szervezünk (pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábbal és leugrás két lábra, játékos helyből távolugró verseny). Az ugrásoknál különösen figyelünk arra, hogy ruganyosan végezzék!

Végeztetünk támaszgyakorlatokat (csúszás, kúszás, mászás talajon és különböző szerekken), emelt akadályok, fordulatok beiktatásával.

A dobásoknál kiemelt szerepet kap a célra irányított dobás, és próbálkoznak a távolba dobással is. Minél gyakrabban játszanak labdagyakorlatokat, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani. Az egyensúlyérzék fejlesztését gazdagítjuk a

különböző testhelyzetváltoztatásokkal, fordulatokkal, forgásokkal. Próbálkoznak az egyöntetű ritmusú gyakorlatvégzésekkel, az oldaliság megkülönböztetésénél már használjuk a jobb-bal, jobbra-balra kifejezéseket. Gumiszalagot használunk a kézen. A tartásjavító és lábboltozat erősítő gyakorlatokat bővítjük, tervezzük képességeikhez. A talajtorna elemeit a korcsoportban a gurulóátfordulás elemeivel és a kézenállás előgyakorlatával („kis csikó rugdalózás”) bővülnek.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételgetnek. Járásuk, futásuk, kúszásuk, mászásuk ritmusosabb, egyensúlyuk biztonságosabb. Nagyobb hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, alaklítás, a forma állandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finom mozgás alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása.

Használunk különböző kéziszereket (szalagok, kisebb-nagyobb labdák, kendők, hosszabb-rövidebb botok, talphengerek, babzsákok, gumiasztal, kötelek, karikák stb.).

A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Így megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást, a lassúfutást.

Sorozatugrásokat gyakoroltatunk a különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakoroltatjuk a magas-és távolugrásokat.

E korcsoportban a labdagyakorlatok labdavezetéssel, egykezes alsó és felső célzott irányú dobással bővülnek. Gyakorolják a párokban történő labdázást. Támaszgyakorlatokat végeznek, pókjárás, rákjárás, talicskázás stb. A talajtorna elemeit változott körülmények között emelt szereken gyakorolják, kiegészítve a hátra történő gurulóátfordulással. Ismételjük sokat az óvodában tanult talajtorna elemeket, gurulóátfordulásokat, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást.

Egyensúlyozzanak padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve. A tanult gimnasztikai elemeket párosan és társakkal együtt is gyakorolják.

Mi, óvónők szervezzünk minél több sportprogramot a szülők bevonásával, hogy ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést (pl. ovi-foci, játékos családi sportversenyek).

A csoportszobákban, a párhuzamos terekben legyen alkalma a gyermekeknek szabadidőben is ismételgetni a szervezett foglalkozásokon megismert mozgáselemeket, a balesetvédelmi szabályok betartásával.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal megszervezzük, különböző időkerettel.

A mindennapi mozgás: a kocogás, futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg.

Alkalmanként „**Zenés, mozgásos percek**” megszervezésével a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánzáson alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység során

A mozgásos élmények által kiváltott kommunikáció-, mint a gyermekek szükségleteinek, kívánságainak szóbeli megfogalmazása- igen változatos kommunikációs lehetőséget kínál a mozgás, mozgásos játéktevékenységben.

A járás gyakorlatok zenére és a zenés gimnasztika mozgáselemben megerősödik a gyermekek nem verbális kommunikációja, a melyet az óvodapedagógus generál az utánzásos tanulási helyzettel. ebben a tanulási helyzetben megjelenik a testbeszéd, az arc mimikájának kifejező ereje, a kéz által üzenhető gesztusnyelv.

A fő fejlesztési terület keretjátékai és a mozgásos tevékenységek legvégén beiktatott fantáziajátékok stressz oldó helyzetei gazdag kommunikációra, párbeszédre adnak lehetőséget.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- ◆ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ◆ Betartják, a szabályokat figyelnek társaikra
- ◆ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ◆ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ◆ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- ◆ Tudnak helyesen labdát vezetni.

- ◆ A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúly érzékelése összerendezett, mozgása kialakult.
- ◆ Állóképesebbek, fizikai mozgásszervi szempontból teherbíróbbak lesznek.

5.6. A környezet tevékeny megismertetése

A tevékenység célja: A fenntartható fejlődésre irányuló környezeti nevelésünk során alakuljon ki gyermekeink pozitív érzelmi viszonya a természeti- emberi- tárgyi világ értékei, a szülőföld iránt. Formálódjon tevékenység közben mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemlélete.

Váljon igényükké azoknak a szokásrendszereknek, viselkedésformáknak az alkalmazása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést, a környezettudatos magatartást.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ A 3-6-7 éves korú gyermekeknek érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében
- ◆ A gyermekek önálló véleményalkotási döntési képességének, kommunikációs készségének fejlesztése beszédgyakorlati lehetőség biztosítása, a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során matematikai tartalmú tapasztalatokhoz való juttatás.
- ◆ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
- ◆ Az óvodapedagógusok és a nem pedagógus alkalmazottak összehangolt szemlélete és magatartása modellt, mintát jelentsen a gyerekek számára a környezettudatos magatartás, a fenntartható fejlődés kialakításában.

Sikerkritériumok:

- ◆ A közvetlen környezet megszerettetése érdekében felmérjük, hogy a környezetünkben milyen értékek vannak, amelyek a 3-6-7 éves korosztályhoz közel hozhatók.
- ◆ Az évszak olyan keretjellelű rendezőelv, amely egy negyedéves ciklusban összefogja a gyermekeknek tanítandó összes ismeretet.

- ◆ A környezeti értékek felfedeztetése során első helyre kerülnek a szép, esztétikus jelenségek, emberi tárgyi értékek megláttatása.
- ◆ A gyermekek közvetlen környezetükben jól ismerik a növényeket: virágokat, dísnövényeket, fákat és állatokat.
- ◆ A gyermekek tapasztalati úton megtanulják, a mennyiségi, térbeli, nagyságbeli, anyagi és alaki különbségeket.
- ◆ A gyermek a környezetében elérhetetlen jelenségeket rövid 5-10 perces videofelvételen megtekintheti (közlekedés, állatok, növények, foglalkozások témakörében).
- ◆ A gyermekek emlékezetének fejlesztésére és az élmények rögzítésére évszakalbumot készítünk.
- ◆ Az óvónők a környezeti témákat projekt rendszerben dolgozzák fel, különös tekintettel figyelnek az esztétikai élménykiegészítés meglétére.
- ◆ A gyermekek a környezeti jelenségek mélyebb megismeréséért kísérleteket végeznek.
- ◆ A gyermekek korosztályuknak megfelelően differenciált erdei programokban vesznek részt. (Környezeti munkaközösség ötletgyűjtemény)
- ◆ A gyermekekről folyamatosan fotók, videofelvételek készülnek az önmegismerés és az élmények újbóli felidézésére.
- ◆ A környezet megszerettetésének programjai igazi életteret adnak a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztéséhez.
- ◆ A gyermekek az alapvető ismereteket (lakcím, szülők neve, foglalkozása, óvoda neve, valamint a születésük időpontja, helye) hároméves időintervallumban gondosan kimunkált aktivizáló módszerek alapján, a szülők bevonásával tanulják meg.
- ◆ A gyerekek viselkedésében megnyilvánulnak a környezettudatos magatartás jelei, a „Szeresd, óvd, véd a környezetet!” szemlélet.

A 3-6-7 éves korú gyermekeknek érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

A gyerekek beilleszkedését, az óvoda megszerettetését, esztétikus, érzelmi biztonságot sugárzó környezet megteremtésével segítjük elő. Olyan szokásokat, szokásrendszereket alakítunk ki, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek harmonikus kapcsolatba kerülhessenek

környezetükkel. Tudatos munkánk mellett a gyermekek tapasztalataira, élményeire, spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára támaszkodva nyújtunk új ismereteket, illetve bővítjük a régieket. Ezek által ismerkednek meg a közvetlen és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezettel, a cselekvés, szemlélet és a szóbeli közlés egységét alkalmazva. Munkánk során az óvodapedagógus és a szülők személyes példamutatása meghatározó, mivel modell értékű a gyermekek számára.

A kisebbeket, **3-4 éveseket** előbb közvetlen környezetükkel ismertetjük meg, majd az óvodák udvarán lévő fákat, virágokat figyeljük meg. A környező utcákban, ligetekben, parkban tett rövidebb séták során megfigyeljük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás változását, annak hatását az öltözködésre. A séták, kirándulások természetjárások során terméseket, leveleket, bogyókat, kavicsokat gyűjtünk, amelyek egy része az élősarkot gazdagítja, másik részért pedig különbözőképpen hasznosítjuk: pl.: bábokat, játékokat barkácsolunk, évszakalbumba tesszük, kavicsot az akváriumba stb.

Az óvónők, szülők és a gyerekek által összegyűjtött kukoricacsutkából, -szárból és csuhéból hagyományörzés keretében – akár közös családi délutánon – játékfigurákat készítünk.

Megfigyeljük az összegyűjtött és látott termések anyagát, színét, formáját, nagyságát. Összehasonlításokat végzünk (több-kevesebb, sok-kevés, kicsi-nagy stb.).

Tágabb környezetünkben alkalmunk van megfigyelni a busz- és vasútállomást, a piacot, üzleteket, iskolákat. A családokkal kialakított jó kapcsolatunknak köszönhető, hogy közös élményeket is szervezhetünk. Különböző háziállatokat figyelhetünk meg saját otthoni környezetben, mint pl.: tyúk, kakas, ló, tehén, sertés, kutya, macska stb. Meghívást kapunk szőlő és dió szüretre.

Meglátogatjuk a hosszabb ideig betegeskedő gyermekeket. Családi fotókat, albumokat hoznak be, amelyek alkalmat adnak a meghitt és közös beszélgetésekre, élményeik felidézésére.

Videofilmek segítségével ismertetjük meg őket a vadon élő állatokkal.

A **4-5 évesek** tapasztalatszerző sétáit az óvoda utcáin túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. Ellátogatunk a vasútállomásra, buszállomásra, üzletkebe, piacra, orvosi rendelőbe. Rendszeresen járunk a Vágó Pál Helytörténeti Múzeum kiállításaira. A művelődési ház által szervezett programoknak is aktív résztvevői vagyunk.

Az élményszerző séták alkalmával gyakoroljuk a helyes közlekedési szabályokat. Lehetőségünk van közelebbről is megfigyelni a különböző járműveket, pl.: permetező repülő, vonat, autóbusz, mezőgazdasági gépek stb.

Az évszakok változásait a természetsarok átrendezése, az évszakjelző tábla és az évszakra jellemző képek felfüggesztése jelzi.

Séták közben rácsodálkoztatjuk a gyermekeket a természet szépségeire, legyen az útszéli gyom, lehullott avar, rovar, különböző illatok stb.

Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között, az emberek és az állatok kapcsolata között. Mivel az itt élő emberek többsége mezőgazdasági munkával foglalkozik, a gyermekek a mindennapok során közvetlen megfigyelhetik az évszakoknak megfelelő gazdasági munkákat, az egyre inkább feléledő hagyományokat, pl.: kukoricatörés, fosztás stb.

A falusi életforma velejárója a kerti munka, az állattartás, ezekkel is közvetlen kapcsolata van a gyermekeknek. Ezeket az ismereteket bővítjük, mélyítjük, rendszerezzük, s meglátatjuk, hogy a mindennapi munkák mennyire összefüggenek a természettel.

A családról hozott képekről bemutatják a család tagjait, mesélnek az otthonukról, családi élményeikről.

A vándormadarak életét közvetlenül is megfigyelhetjük, a vadonélő állatokról videofelvétel, illetve a jászberényi állatkertben tett kirándulás által szerzünk tapasztalatot. Az óvoda udvarán is találkozunk olyan apró bogarakkal, amelyeket több napon át is megfigyelhetünk.

Megfigyeléseink során érzékeljük, beszélgetünk a környezetünkben található formákról, azok nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőiről. A matematikai ismeretek feldolgozására s elmélyítésére kiscsoportos foglalkozásokat iktatunk be.

Az **5-6-7 éves** gyermekek szűkebb környezetükön kívül mélyebben és részletesebben, differenciáltabban ismerkednek meg az óvoda tágabb környezetével. A parkban tett séták, a tavaszi és téli kirándulások során megfigyelik az évszakok szépségét, a színek és azok árnyalatait, az erdő szépségét, a környezet esetleges szennyeződéseit. (víz, föld, levegő).

Megfigyelések során tapasztalhatják, milyen hatással van az időjárás változása az öltözködésre, az emberek életmódjára, hangulatára, a madarak, a fák életére.

Folyamatosan gyűjtjük a természet kincseit az élősarokba (levelek, termések, gyümölcsök), amelyeket különbözőképpen használunk fel (termésbáb, befőtt, saláta). Az évszakokra jellemző

képekből közösen albumot készítünk. Az évszakokat és napszakokat bemutató táblákat a gyermekek önállóan kezelik. Ágakat hajtatunk (Borbála és Katalin nap), növényeket csíráztatunk (Luca-búza vetése). Gondozzák a virágoskertet és a csoportszoba növényeit.

Megfigyeléseket végzünk apró bogarakkal, rovarokkal (légy, katica, pók).

A népi időjósító megfigyelések közül jó néhányat a gyermekekkel is megfigyeltetünk (pl.: buborékos eső – sok eső lesz, ha a tölgy sok makkot hullat – kemény tél lesz stb.).

Mivel a néphagyományok többsége az évszakok változásaihoz, a munkához, az emberi élethez fűződik, mi is megismertetjük a gyerekeket azokkal az értékekkel, amelyek a mai ember életét is szebbé tehetik. Beszélgetünk a felnőttek munkájáról, meglátogatjuk a szülőket a munkahelyükön. Nagyobb kirándulások alkalmával kipróbáljuk a busszal és vonattal való közlekedést. A napi séták során gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait, viselkedési szokásokat, megfigyeljük a személy- és teherszállító járműveket. A mindenkori építkezések alkalmával más jellegű ismeretekhez is juttatjuk a gyermekeket, mint a mindennapok során.

Rendszeresen járunk a Vágó Pál Múzeum kiállításaira, a városi könyvtárba, látogatást teszünk a bölcsődébe. Részt veszünk az iskolák bemutatkozó napjain, meglátogatjuk a másik két óvodát.

A Homokos- és Panna tónál megismerkedünk a víz élő- és növényvilágával. Összefüggéseket keresünk az állatok életmódja, környezete között otthoni és nagygazdaságokban. A vadállatokat az állatkertben tett séták alkalmával figyelhetik meg alaposan. Ezen kívül szakkönyvek és videofilmek állnak a gyermekek rendelkezésére.

Nemcsak ellátogatunk üzemekbe, orvosi rendelőbe, hanem az óvodába is meghívunk rendőrt, tűzoltót, orvost, hogy élménybeszámolóik alkalmával felkeltsék a gyermekek érdeklődését, bővítsék ismereteiket.

Madáretetőket készítünk. Kísérleteket végzünk a levegő mozgásával (huzat, hideg-meleg levegő).

Természetjárásaink során megismerkedünk szülőföldünk nevezetességeivel is. (hazaszeretetre nevelés)

A megfigyelések alkalmat adnak a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezésére, tapasztalására, elemi, okozati összefüggések megláttatására.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység során

A kiscsoportos élmény-, tapasztalatszerzés, téma feldolgozás lehetőséget ad a gyermek – gyermek, gyermek- óvónó személyes okfejtő, összefüggéseket kereső beszélgetéseire. Minden gyermekre oda tudunk figyelni, minden kérdésére tudunk válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A projekt jellegű tanulás során lehetőséget adunk a spontán beszéd formáinak széleskörű gyakoroltatására. Tudatosan gyakoroltatjuk a matematikai, logikai kifejezéseket.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében kiscsoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.

Hetente egy természeti - emberi - tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezzük. A délutános óvónó megérkezése után a délelőtti óvónó megfigyelteti a tervezett témát.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget. Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai program megszervezésére kerül sor.

A **3-4 éves** gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget. (A hátizsákokba elkészített tizórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)

A **4-5 éves** gyermekek kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.

Az **5-6-7 éves** gyermekek akár egy teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. Videofelvételt vagy fotót készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezett tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ◆ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ◆ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- ◆ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ◆ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ◆ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ◆ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ◆ Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- ◆ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- ◆ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ◆ Élvezik és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: gyermekeink jussanak olyan készségek, tulajdonságok birtokába, melyek pozitívan befolyásolják közösségi kapcsolataikat, munkához való viszonyukat.

Az óvodapedagógus feladata

- ◆ A különböző típusú munka jellegű tevékenységek megismertetése, tervezése, s azok feltételének biztosítása cselekvő tapasztalással.
- ◆ A gyermeki munkavégzés értékelése, saját és mások munkájának elismerésére nevelés.

Sikerkritériumok:

- ◆ A gyermekek munkavégzéshez használt eszközök használatát megtanulják.
- ◆ A közösségért végzett munkában az egyéni megbízás dominál (öltöző, fürdőszoba)
- ◆ Az óvodapedagógus kidolgozza az egyéni megbízások lehetőségét, ami sokféle munkaformában jelenik meg.
- ◆ Az óvodapedagógus megtervezi az udvari munkafajták lehetőségeit.
- ◆ Az óvónő személyre szabott értékelést fogalmaz meg.
- ◆ Az óvodapedagógus meghatározza az évszakokban végezhető munka tartalmát, az esztétikum szem előtt tartásával.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.

Az óvodások munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végeznek munka jellegű tevékenységeket.

Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás.

A **3-4 éves gyermekek** az óvónőt figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában megfigyelik a veteményezését, a növények locsolását. Segítenek a termések, falevelek elszállításában, a veteményezésben a növények locsolásában, az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A legkisebb óvodásokat is bevonjuk az alkalmoszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenység (pl.: a játékok elrakása, mosása, tisztítása, a terem díszítésében segítségnyújtás).

Programunk a teljes önállóság elérése érdekében megerősíti az **önkiszolgálást** minden területen. **4-5 éves kortól a naposi munkát** szélesebben értelmezzük. Napost lehet választani a virággondozásra, öltöző, fürdőszoba, virágoskert ápolásához, rendjének biztosításához.

Alkalmoszerűen ismétlődő munka a játékok helyére rakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése. Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végzik a felnőttek átgondolt, konstruktív vezetésével. Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit. (pl.: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok előkészítése stb.).

Megszervezzük – a lehetőségeknek megfelelően – a gyermekek növény-és állatgondozását. A gyermekek közreműködnek az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözése).

Az **5-6-7 éves óvodások** ízlésesen, esztétikusan terítenek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Felsőpriki a morzsákat, feltörölik az asztal környékét.

A gyakori dicséret, elismerés hatásával érzük el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában.

Önállóan végezzenek környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, mosását, szárítását, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítenek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készítenek nekik.

Úgy alakítjuk a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában.

Nagyon fontos a munkára nevelés terén a család szerepe. Az első családlátogatás vagy szülői értekezlet alkalmával megismertetjük a szülőkkel az óvoda ez irányú elképzeléseit.

Felhívjuk figyelmüket, hogy figyeljenek oda a gyermekek önállóságára, segítőkészségére – ne utasítsák azt vissza, mivel ezek a gyermeki „munka” megjelenésének első lépései, és nem utolsó

sorban a meghitt „együttműködés” során fejlődik a gyermek szülőhöz fűződő pozitív érzelmi kapcsolata.

A munkaeszközök használatának megtanítása.

Minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor ismertetjük a gyermekeknek, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munka jellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munkaeszközökkel okozható balesetek forrásaira!

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység során

A munka jellegű tevékenységek során fejlesztjük a gyermek beszéd és kommunikációs képességét. Bővítjük szókincsüket, fokozzuk a gyermek beszédaktivitását, közlékenységét, segítjük a gondolataiknak, élményeiknek, vágyaiknak, tudakozó kérdéseiknek szóbeli megfogalmazását. Megteremtjük a lehetőséget a beszédformák gyakorlására.

Munka jellegű tevékenységek.

A **3-4 évesek** munka jellegű tevékenységei:

- ◆ játékok elrakása, mosása,
- ◆ csoportszoba rendbetétele, „nagytakarítás”,
- ◆ rügyeztetés, csíráztatás, hajtás közös előkészítése, megfigyelése,
- ◆ ismerkedés a kerti szerszámokkal, virágoskert közös „rendbetétele”, növények megfigyelése,
- ◆ ünnepek előtti közös teremdíszítés,
- ◆ segítséggel ajándékkészítés,
- ◆ madáretető kihelyezése – magvakkal való feltöltése szülők, óvónők részvételével.

A **4-5 évesek** munka jellegű tevékenységei:

- ◆ virágoskert közös előkészítése, rendezése, az elültetett virágok színeinek megtervezése,
- ◆ az udvar sepregetése, gereblyezés, környezetszépítés,
- ◆ növények folyamatos ápolása, élősarok gondozása,

- ◆ ajándékkészítés a kisebbeknek, családtagjaiknak,
- ◆ zöldségféléből „vitaminsaláta” készítés, időnként sütés segítségével,
- ◆ növények folyamatos öntözése, ápolása,
- ◆ játékeszközök mosása, tisztántartása,
- ◆ havas járda lesöprése, nagycsoportosok segítségével.

Az **5-6-7 évesek** munka jellegű tevékenységei:

- ◆ az udvar rendszeres tisztántartása, játékok elrakása,
- ◆ segítség a kisebbeknek minden téren,
- ◆ ajándékkészítés a kicsiknek, családtagjaiknak,
- ◆ csoportszobai dekorációk felújításában, ünnepek előtti díszítésben közreműködés,
- ◆ a csoportszoba rendszeres rendbetétele, játékok esztétikus elhelyezése,
- ◆ Gyermeknapra a kicsiknek meglepetés készítés,
- ◆ Ünnepek előtti ütés, készülődés, csoportszoba átrendezése,
- ◆ Öltözködésnél segítség a kicsiknek,
- ◆ Hó eltakarítás, söprés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ◆ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ◆ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ◆ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ◆ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.

6. A PROGRAMUNK KAPCSOLATRENDSZERE

6.1. Az óvoda és a család

Célja: Óvodánk nevelőtestülete legyen képes megnyerni a szülőket a szoros együttműködésre gyermekeik érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai.

- ◆ Az óvodakezdés előtt a korai szocializáció, a hátrányok kompenzálása, a befogadó neveléshez való hozzáférés előkészítése, javítása, a szülővel való bizalmi kapcsolat megalapozása érdekében Tipegő klub tartása.
- ◆ A családok hagyományainak, tradícióinak, szokásaiknak, nevelési elveinek, elvárásainak, értékrendjének megismerése, célkitűzések egyeztetése.
- ◆ A családok megnyerése helyi óvodai programunk nevelési célkitűzéseinek elfogadásához, megvalósításához.
- ◆ A megfelelő fórumok hatékony működtetésével lehetőség biztosítása a szülőknek az aktív párbeszédre.

Sikerkritériumok.

- ◆ A beszoktatás előtti találkozások – klub foglalkozások - során olyan kellemes, vonzó dolgok érik a gyermeket, megkönnyítik a befogadást.
- ◆ Pontos információt adunk a gyermekekről, őszinte, segítő szándékkal, mindig a gyermekek érdekeit képviselve,
- ◆ Segítséget nyújtunk a szülőknek abban, hogy elfogadják gyermeküket olyannak amilyen, s fejlődésük mértékét csakis saját gyermekük mércéjével mérik,
- ◆ A szülők személyiségét tiszteletben tartjuk,
- ◆ Elfogadjuk azt az elvet, hogy a gyermeknevelés elsődleges színtere a család. Az óvoda – mint nevelési intézmény – a családi nevelés kiegészítését szolgálja, esetenként hátránycsökkentő szerepet vállal.
- ◆ Nevelési kérdésekben a kezdeményező szerepet az óvoda tölti be, a szülők visszajelzése pozitív.

- ◆ Az óvodát bemutató PR anyagot átnyújtjuk a szülőknek,
- ◆ A kidolgozott kapcsolattartási formák lehetőséget adnak a szülőknek nevelési célkitűzéseink, eredményeink megismerésére.
- ◆ Beszoktatás során a szülő érdeklődő aktív, elfogadó, kooperatív, megismeri az óvodai életet.
- ◆ Problémák felszínre kerülnek, álláspontok közelednek.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ Tipegő klub

Minden hónap első szombatján, délelőtt 9 órától 12 óráig Tipegő klubot tartunk az óvodáztatás előtt álló 2,5-3 éves gyermekek és szüleik számára. A klub foglalkozások megtartására mindig az intézmény valamelyik tagóvodájában kerül sor, hogy a szülők mindhárom óvoda épületét, felszereltségét és az ott dolgozókat megismerhessék. Az óvodapedagógusok olyan feltételeket, lehetőséget teremtenek a délelőtt folyamán, amely során az intézménnyel történő első találkozás pozitív benyomásokat sugároz gyermekek és szülők felé egyaránt. A gyermek iránti figyelem, szeretetteljes odafordulás a szülőben megerősíti az óvónő iránti bizalmat. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához.

- ◆ Beiratkozás

Az óvodaköteles gyermekek óvodai beiratása az óvodai beiratkozásra megjelölt időpontokban történik, abban a tagintézményben, ahová a szülő a gyermekét járatni szeretné. Lehetőséget adunk az óvoda megtekintésére, az óvodapedagógusokkal való megismerkedésre. Sok esetben ez az első alkalom az óvodapedagógus, a szülő és a gyermek találkozására, a bizalmon alapuló nevelőpartneri együttműködés alapjainak megteremtésére.

- ◆ Családlátogatás

A családlátogatások során az óvodapedagógusoknak lehetősége nyílik a családok szociokulturális környezetének megismerésére, információt ad a gyermekek megismeréséhez. A látogatások alkalmával lehetőség nyílik a gyermekek anamnézisének közös kitöltésére, amely a személyes beszélgetéssel sokkal több információt ad a szülőnek és az óvodapedagógusnak egyaránt.

◆ Anyás befogadás

Az anyás befogadás kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, és a környezet légkörét, amelyben a gyermekek élnek. Emellett az óvodapedagógusok megismerik az anya és gyermek kapcsolatát, kommunikációjukat, viselkedési és reagálási jellemzőjüket.

◆ A napi kapcsolattartás

A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.

◆ A szülői értekezletek

Az óvodapedagógusok félévente egy alkalommal szülői értekezletet tartanak, ahol a csoport általános feladatait, a félévi nevelési és fejlesztési terveket, rendezvényeket ismertetik a szülőknek.

◆ Nyílt napok, közös rendezvények

A nyílt napokon, közös rendezvényeken segítjük, hogy a közös élmények gazdagítsák a gyermekek, szülők, óvodapedagógusok mindennapi munkáját.

◆ Félévi tájékoztató a gyermekek fejlődésének, fejlesztésének eredményeiről.

Az óvodapedagógus bemutatja a szülőnek a gyermekéről készített fejlesztési terveket és annak eredményeit.

◆ Fogadóóra

Ebben a kapcsolattartási formában lehetőség van egyéni beszélgetések kezdeményezésére a szülő és az óvodapedagógusok részéről egyaránt.

◆ Igény és elégedettségi vizsgálatok.

Kétévente felmérjük a szülők igényeit, elégedettségét, elégedetlenségét. Ezek a vizsgálatok hasznos visszajelzést adhatnak az óvoda működéséről és az óvoda pedagógiai munkájáról. Az eredményeket nyilvánosságra hozzuk. Az elégedetlenségek közül néhány feladat megoldását felvállaljuk, intézkedési tervet készítünk.

6.2. Az óvoda és a bölcsőde

Célja: Folytassuk az együttműködő partneri kapcsolatot a gyermekek zökkenőmentes óvodába lépése érdekében.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ kölcsönös látogatások
- ◆ tapasztalatszere
- ◆ bölcsődei szülői értekezletek

6.3. Az óvoda és az iskola

Célja: Olyan tartalmas szakmai kapcsolatot alakítsunk ki, mely elősegíti a gyermekek zavartalan iskolakezdését.

Olyan hosszú távú együttműködés kiépítésére törekszünk, amely csökkenti az iskolai lemorzsolódás veszélyeit.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ kölcsönös látogatások,
- ◆ tapasztalatszerék,
- ◆ tájékoztatás a gyermekek várható alkalmazkodási nehézségeiről,
- ◆ egymás értekezletein, rendezvényein való megjelenés,
- ◆ évente igény- és elégedettség vizsgálat végzése egymás intézményeiben, s az eredmények figyelembevétele.
- ◆ a gyermekek fejlődésének után követése az általános iskola első évében.
- ◆ óvoda-iskola közötti átmeneti programok

6.4. Az óvoda és művészeti iskolák

Célja: Olyan kapcsolatot alakítsunk ki, amellyel el tudjuk érni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ hangversenyek,
- ◆ kiállítások,
- ◆ egymás rendezvényein való részvétel.

6.5. Az óvoda és közművelődési intézmények

Célja: Az intézmények kínálatából úgy válogassunk, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, és zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem egyeztethetők össze.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ látogatás, tájékozódás,
- ◆ megbeszélések, előadások,
- ◆ rendezvényeken való részvétel.
- ◆ közös rendezvények szervezése

6.6. Az óvoda és egyéb kapcsolatai

Célja: A rendszeres és folyamatos kapcsolat fenntartása a hatékonyabb nevelőmunka érdekében.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ a fenntartóval,
- ◆ a szakmai egyesülettel, műhellyel, a szakmai egyesülettel, műhellyel
- ◆ a szakvizsgás képzéseket szervező főiskolákkal,

- ◆ a pedagógiai szakmai szolgáltató cégekkel, intézményekkel,
- ◆ a nevelési tanácsadóval,
- ◆ a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal,
- ◆ az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos),
- ◆ Gyermekjóléti szolgálattal, családsegítővel
- ◆ a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel,
- ◆ roma nemzetiségi önkormányzattal
- ◆ civil szervezettel

Minden partnerhez rendeltünk kapcsolattartó személyt, aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Az elégedettségéről, elégedetlenségéről, igényeiről a közvetlen partnereket évente megkérdezzük. Az összegyűjtött információkat közösen megbeszéljük, s ha szükséges, intézkedési terveket készítünk az együttműködés javítása érdekében.

7. AZ ÓVODA SAJÁTOS FELADATAI

7.1. Gyermekvédelem

Célja: Az óvodába járó gyermekeket érintő problémák, veszélyeztető tényezők észlelése, felismerése, a problémák mielőbbi megoldása.

Feladatunk:

- ◆ kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a szülőkkel,
- ◆ minden kisgyermek részére biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket, lehetőségeket, amelyek által csökkennek azok a hátrányok, amelyek születésével, családi, vagyoni helyzeténél fogva vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak,
- ◆ a hiányzás okainak feltárása, megszüntetése,
- ◆ szükség esetén óvó-védő intézkedések alkalmazása.
- ◆ együttműködés a gyermekvédelmi jelzőrendszerrel.

A gyermekvédelem konkrét tartalma:

- ◆ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, közösségi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig, amely a HH és a HHH gyermekek beilleszkedését is megkönnyíti.
- ◆ Családlátogatással a gyermekek szociális helyzetének reális feltérképezése, családi hátterének megismerése, folyamatos figyelemmel követése.
- ◆ A gyermekorvossal, védőnőkkel szükségszerű (napi, heti) kapcsolat tartása.
- ◆ A HH, HHH, SNI, veszélyeztetett gyermekek felmérése.
- ◆ Veszélyeztetettségre utaló jelek minél előbbi felismerése.
- ◆ Az óvodában észlelhető gyermekvédelmi események azonnali jelzése (bántalmazásra, elhanyagolásra utaló jelek, mosdatlanság, mohóság).
- ◆ Annak feltérképezése, hogy a HHH gyermekeknek milyen a státuszuk, van-e szükség pedagógiai vagy gyermekvédelmi beavatkozásra.
- ◆ Jelzőrendszer működtetése – együttműködés, egymás kölcsönös tájékoztatása
- ◆ Kölcsönös párbeszéd kialakítása a szülőkkel.

- ◆ A szülők kötelességtudatának erősítése a gyermek életminőségének javítása érdekében, hiszen a gyermek életére, fejlődésére a legbefolyásosabb tényező a család.
- ◆ A hátrányok kompenzálása.
- ◆ A tehetségek fejlesztése.
- ◆ Iskolaérettség és beiskolázás gyermekvédelmi szempontú figyelemmel kísérése (Pedagógiai Szakszolgálat)
- ◆ A rendszeres óvodába járás és az igazolatlan hiányzás figyelemmel kísérése.

Az óvodai gyermekvédelmi munkát segíti az óvodai szociális segítő, akinek feladata a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával az óvodáskorú gyermekek sikeres előmenetelének támogatása, egészségfejlesztése, veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében való közreműködés.

7.2. Nemzetiségi nevelés

Célja: Olyan óvodai légkört teremtsünk, melyben a roma nemzetiségi gyermekek közösségi életre való felkészítése, hátrányaik csökkentése integrált keretek között valósul meg.

Feladatunk:

- ◆ **annak elérése, hogy a roma származású gyerekek családja valódi**
- ◆ **alternatívának tekintse a minél korábbi óvodai beíratást**
- ◆ **szülő meggyőzése a rendszeres óvodába járás szükségességéről**
- ◆ **a gyermekek képességeinek felmérése után egyéni fejlesztésben való részesítés, szükség esetén szakemberhez való irányítás.**

A nevelés konkrét tartalma:

Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a „**Nemzetiségi óvodai nevelés**” irányelveit. Óvodáinkban a cigány származású gyermekek száma évről évre emelkedik.

Az ingerszegény környezetből jött gyermekeknek **esélyegyenlőséget, hátránycsökkentést** akkor biztosítunk, ha lehető leghamarabb jönnek óvodába, hogy minél előbb pozitív élményben legyen részük, amit az óvoda biztosít számukra.

Mint minden gyermek számára, így számukra is a játékba integrált személyiségfejlesztés a leghatásosabb. Az óvónő részese ezeknek a játékoknak, példát mutat, modellt nyújt a játékvezetéshez, a siker és a kudarc elviseléséhez.

A fejlesztő feladatok megtervezésénél az egyes gyermekek indulási fejlettségi szintje a meghatározó. Ehhez alaposan meg kell ismernünk a gyermekeket, s az így kapott információk szem előtt tartásával határozzuk meg felzárkóztató feladatainkat.

1. Az egészséges életmód kialakítása:

A családlátogatások során szerzett tapasztalatok alapján az életkornak megfelelő **helyes életritmus** kialakítása a fő feladat, mivel ez az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. Mivel a napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek a feltételei. Az otthoni rendezetlen életkörülményeket óvodánkban felváltja az esztétikus, nyugodt, tiszta környezet.

A testi szükségletek kielégítése, alapvető higiéniai követelmények megismerése alapozzák meg a gyermek jó közérzetét. Ahhoz, hogy megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét, a testápolási eszközök használatát, sok-sok együttvégzésre, magyarázatra, türelemre van szükségük.

Ezeknek a gyermekeknek az étkezéssel kapcsolatos otthoni szokásaik is eltérőek, különbözőek. Az esztétikus teríték, amelyet az óvodában használunk, egy-két hónap eltelte után a legtöbb gyermek igényévé válik. A tevőleges példamutatást állandó magyarázat kíséri, hiszen sok esetben nemcsak a „munkafolyamatok”, hanem azok szóbeli meghatározása is ismeretlen számukra.

A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt fontos.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ◆ sajátítsák el a testápolási szokásokat, mindez váljon igényükké,
- ◆ rendeltetésszerűen használják a tisztálkodási eszközöket,
- ◆ étkezési kultúrájuk életkoruknak megfelelő legyen,
- ◆ készségszinten használják a kanalat, villát, kést,
- ◆ öltözzenek önállóan,
- ◆ az alapvető viselkedési szabályokat ismerjék meg,
- ◆ környezetükben igyekezzenek rendet tartani,
- ◆ ügyeljenek saját külsőjükre, törekedjenek a „szépre”.

1. Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok:

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Ezért szeretnénk a szülőket meggyőzni arról, hogy vállalják fel a szülős beszoktatást, hiszen a szülő jelenlétével együtt tudnánk igazán nyugodt feltételeket teremteni a gyermekek beszoktatásához. Ugyanakkor a szülő is megismerkedhetne az óvodás élettel, a csoport óvónőivel.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a **magatartás érzelmi vezéreltsége**. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért legfontosabb feladatunk, hogy a gyermeket az óvodában **biztonságos, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül**.

Az óvodába lépés kezdetétől olyan viselkedési rendet tanul meg, ami segíti a társas beilleszkedését. Itt találkozik először az engedelmesség fogalmával. Nemcsak a felnőttekhez, de társaihoz is alkalmazkodnia kell. Meg kell szoknia, hogy az erőszak helyett a türelem is eredményre vezet. A társas érintkezés alapvető szabályaival is meg kell ismerkednie: kérem, köszönöm szavak használata, egymás segítése, odafigyelés a másokra.

A sok érdekes játékkal, mesével, verssel, mondókával, közös élményekkel, beszélgetésekkel segítjük a jó közösség kialakulását, amely közösségnek éppúgy tagja az óvónő, a dajka, mint a gyermek. A cigány gyermekek az átlagosnál jóval több tevékenykedtetést, törődést igényelnek. Fogékonyak, érdeklődők minden tevékenység iránt, de állandó felnőtt irányítást igényelnek. Egyszerre többféle tevékenység, ismeretnyújtási lehetőség megszervezésével igyekszünk minden gyermeket a saját képességei szerint felzárkóztatni. Így elérhető, hogy a gyermekek igénye,

akarata, energiája ne legyen visszaszorítva, ne szüljön konfliktusokat, hanem más irányba terelődjön.

A gyermekbarátságok kialakulása annál is inkább fontos ebben a csoportban, mivel a cigány családok közötti konfliktus nagyon erős. Ennek megelőzését már itt az óvodában kell elkezdni.

Különös jelenség, hogy a sok egyforma vezetéknev mellett a családoknak ragadványnevük is van. A gyermekek legtöbbször ezt ismerik és használják. Jó, ha az óvónő ezeket ismeri, eleinte ezt használja, amíg a gyermek megszokja az óvodát, megismeri, használja valódi nevét.

A társas kapcsolat kialakulásánál gondot okozhat, hogy a gyermekek eleinte nem beszélnek, vagy érthetetlen kifejezéseket használnak. Az első megnyilvánulások időszakában az óvónőnek úgy kell kommunikálnia a gyermekekkel, mint a kis csecsemővel, minden tevékenységet beszéddel, érthető, tagolt kifejezéssel kell kísérni, hogy a gyermek számára ismeretlen kifejezéseket hallva is megértse a lényegét.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ◆ Ragaszkodnak az őket körülvevő felnőttekhez, társaikhoz.
- ◆ A gyermekek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.
- ◆ Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- ◆ Együtt éreznek a közösség tagjaival, szeretettel köszöntik egymást.
- ◆ Igényükké válik a tevékenységben való részvétel és együttműködés.
- ◆ A tevékenységeket türelmesen fejezik be. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- ◆ A közösségért szívesen dolgoznak.
- ◆ Értékelik saját tetteiket. Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni.
- ◆ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ◆ Belép a lassú átmenetnek, annak az állapotába, amelyben majd az iskolában óvodából iskolássá szocializálódik.

Játék, játékba integrált tanulás:

Az óvodás gyermekek értelmi képességei leginkább a játékon keresztül fejlődnek. A nemzetiségi gyermekek fejlesztésének is a legalapvetőbb lehetősége, a **játék** és a minden tevékenységet kísérő megbeszélés. A bekerülő cigány gyermekeknél itt adódik az első feladat, amit meg kell oldani. A gyermekek többségének nincsenek otthon játékaik, ezért számukra ismeretlenek az óvodában lévő játékeszközök. Eleinte lehetőséget kell teremteni arra, hogy mindent megnézzenek, megtapogassanak. Az óvónő feladata, hogy megnevezze és rámutasson sokféle tulajdonságukra, használhatóságukra. Ezek a gyermekek általában nem játszanak szerepjátékot, mert nem rendelkeznek olyan élményekkel, amelyek a szerepjáték alapját képezik. Legfeljebb egy-két speciális változat jön elő: italozás, babaetetés, -öltöztetés, rendőrös, vagy valamely agresszív filmélmény. Megfigyeltetés, közös beszélgetés, többszöri élményhez juttatás segítségével próbáljuk e játékfajtát fejleszteni.

Valamennyi játékfajtnál az önkéntesség és a fokozatosság betartását kell szem előtt tartani. Hiszen csak így jutnak el a siker, a tudás örömeinek átéléséhez. Így élvezettel játsszák az egyszerűbb szabályjátékokat, képesek lesznek bizonyos normák betartására.

Az általunk adaptált program legfontosabb megállapítása, hogy a gyermek játékos keretek között „tanul” a legszívesebben. Fokozottan érvényes ez a cigány gyermekekre. Az otthoni kötöttségektől mentes életből nehéz átmenetet teremteni, hiszen szokatlan kötöttség maga az óvodába járás is.

Ahhoz, hogy ezek a gyerekek is birtokába jussanak az iskola megkezdéséhez szükséges készségeknek, ismereteknek, a kötetlen foglalkozásokat a fokozottság és lassú tempó jellemzi. Sok esetben többhétig is meg kell maradni egy-egy témánál, hogy mindenki elsajátítsa a szükséges ismereteket. Csak addig nyújtható egy tevékenység, amíg a gyermek figyelme aktív, élvezettel vesz részt azon.

Tervezésnél, szervezésnél az adott gyermekcsoport, illetve az egyes gyermekek indulási szintje a meghatározó. A haladás ütemét a gyermekek fejlődési tempója határozza meg. Ez azt jelenti, hogy év elején a legegyszerűbb **mesékkal, versekkel, énekekkel, mondókákkal** ismertetjük meg őket, melyben helyet kapnak a nemzetiségi versek, mesék, énekek, cigánytánc. Miután ezekkel az egyszerű mesékkal, versekkel stb. felkeltettük a kíváncsiságukat, érdeklődésüket, edzettük figyelmüket és fegyelmüket, áttérünk a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb terjedelmű mesékre, versekre, dalokra. Így fokozatosan jutnak el az ő korosztályuknak ajánlott ismeretanyag közvetítéséhez.

A **rajzolás, festés, mintázás, kézimunka** terén is nagyon fontos, hogy önként vegyenek részt a tevékenységben. Fokozatosan vezetjük be egy-egy tevékenységbe őket: pl. színezés, gyurmázás, festés stb. Lehetőséget adunk arra, hogy megjelenjen sajátos szín és formaviláguk.

Mivel a **mozgás**, kedvezően befolyásolja az értelmi képességek alakulását, minden alkalmat megragadunk e tevékenységre. E területen is kiscsoportos utánzásos gyakorlatoktól fokozatosan jutunk el a nagycsoportosok fejlettségi szintjének megfelelő gyakorlatokhoz, játékokhoz.

A sok éves tapasztalat bebizonyította, hogy a **környezeti témakörökben** nagyon kevés ismeretanyaggal rendelkeznek a cigány gyermekek. Legfontosabb, hogy tisztában legyenek azzal, milyen szerepet töltenek be környezetünkben, kik ők? (név, lakcím, születési idő, hely, szülők neve, foglalkozása stb.) Majd pedig fedezzék fel a természetet környezetünk szépségeit. Olyan élményekhez, tapasztalatokhoz, ismeretekhez szeretnénk juttatni őket, amelyekkel az átlag gyermekek rendelkeznek.

Feladatunk, hogy olyan ismeretek birtokába juttassuk őket, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el a természeti és társadalmi környezetben.

A környezet megismerése nagyszerű alkalmat ad szókincsük bővítésére, gyarapítására, beszélgetések kezdeményezésére, megfelelő szóhasználat, hangerő, hangsúly, hangnem gyakorlására, viselkedési szabályok betartására.

7.3. Sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek integrált nevelése

Célja: Az érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztési igényeinek figyelembevétele
- ◆ A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel rendelkező gyermekek igényeinek figyelembevétele
- ◆ A gyermek egyéni jellemzőinek megismerése, a különféle funkciók
- ◆ egyensúlyának kialakítása
- ◆ Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- ◆ A fejlesztés megvalósítása integrált körülmények között
- ◆ Szükség esetén speciális szakemberhez való irányítás
- ◆ A szakember ajánlásainak beépítése a nevelőmunkába
- ◆ Szülők és az óvoda együttműködése folyamatos konzultáció a gyermek állapotáról, fejlődéséről.

Sikerkritériumok:

A gyermekeknek biztosított:

- ◆ a beilleszkedésük, fejlődésük, az együtt haladás lehetősége
- ◆ az egyenlő hozzáférés lehetősége a foglalkozásokhoz
- ◆ a speciális terápiák alkalmazása
- ◆ az együttnevelés megvalósításában a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a
- ◆ sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása
- ◆ a sérült kisgyermek harmonikus személyiség fejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- ◆ önmagához mért fejlődése
- ◆ az alkalmazkodó képességük, akaraterejük, önállóságuk kialakulásához szükséges

- ◆ motivációs bázis
- ◆ a fejlesztésükhöz szükséges vizsgálat és javaslat speciális szakember
- ◆ igénybevételeivel.

A nevelés konkrét tartalma:

Intézményünk az Alapító Okirat alapján a gyengén látó, beszéd fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral és a fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermekek integrált nevelését valósítja meg.

A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti.

A gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.

Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az egyéni fejlesztési terv készítése a gyermek fogyatékoságához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus együttműködésével történik.

A sérült gyermekek beiratkozásától fogva mindennapos együttműködést alakítsunk ki a gyermekorvossal és a védőnővel.

Az ő számukra is nagyon fontos a mozgásigény kielégítése, ami ép társaikkal együtt történik.

Az integrált nevelésben olyan eszközöket és körülményeket teremtünk számukra, ahol biztosított fejlődésük.

Az óvoda társas kapcsolatrendszerében legyen természetes a másság elfogadása.

Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósításához

Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására, együttműködés a sérült gyermekek családjával.

A nevelés konkrét tartalma fogyatékoság szerint:

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodások korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelésben a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről gondoskodunk.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolat kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérben az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés kommunikációs eszköztár kialakítása céljai, a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek szükség esetén a korai elemi készségek kialakítása (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztése.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

A látássérült gyermek

Minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségeire. Jelentős szerep jut a nevelésben a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működtetésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása.

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- ◆ Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
- ◆ A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- ◆ Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
- ◆ A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése
- ◆ A látás – mozgás koordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt
- ◆ Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- ◆ A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást a tanulást.
- ◆ A tapintás által szerorzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A hallássérült gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkeszenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A nagyothalló – gyermekeknél a beszédterületen mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepes esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén:

- ◆ Sérülés specifikusságukat figyelembe véve képesek a minél önállóbb önkiszolgálási tevékenység végrehajtására.
- ◆ A sérült gyermekek mindennapjaiba beépülnek azok az egészségügyi szokások, amik segítik komfortérzetük kialakítását.
- ◆ Kialakul egészséges önbizalmuk ép társaik között.

- ◆ Rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amelyek alkalmassá teszik őket az eredményes iskolakezdésre.

7.4. Tehetséggondozás

Célja: A nevelőtestületben olyan szervezeti kultúra kiépítése, mely biztosítja a kontrollok beépítésével a tehetségértékek azonosítását, beválogatását, és a tehetségműhelyek tervezett, szervezett igényes működését, valamint a szülőkkel való folyamatos együttműködést.

Feladat:

- ◆ Az átlagon felüli képességekkel rendelkező gyerekek azonosítása a megfigyelések és az egyéni fejlődési lap alapján.
- ◆ A kialakított műhelyekben a tehetséggondozás speciális tartalmi gazdagítása, fejlesztése.

Sikerkritériumok:

- ◆ 2013. szeptember 01-től felmenő rendszerben szervezeti kultúránk részét képezi a tehetséggondozás.
- ◆ Kialakulnak az igényes tervezésű, szervezésű és működésű tehetségműhelyek
- ◆ A szülők számára biztosított a folyamatos együttműködés lehetősége.

Konkrét tartalma:

- ◆ A tehetségműhelyeket 2 ember vezeti
- ◆ A tehetségműhelyek heti rendszerességgel tartanak 30-40 perces foglalkozást, amelyek októbertől – májusig tartanak.
- ◆ Minden műhelynek működési rendje és elfogadott munkaterve van.
- ◆ Minden műhelynek van saját helye, szeretetbábjá, hirdetőtáblája, amelyen a szülők tájékoztatása történik.
- ◆ A komplex tehetséggondozó programunk részét képezi a szülők bevonása a tevékenységekbe.

- ◆ A műhelymunka a gyerekek, a szülők és az intézményvezető jelenlétében, közös rendezvényt zárul.

8. INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI, DÁLUTÁNI KÜLÖN FOGLALKOZÁSAI

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások:

Gyermektánc, népi játékok:	heti egy alkalommal
Kézműves foglalkozások:	heti egy alkalommal
Drámajáték:	heti egy alkalommal
Mozgáskotta:	heti egy alkalommal
Játékos gyermektorna:	heti egy alkalommal
Felzárkóztató foglalkozás:	heti egy alkalommal

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot készítette: Önálló Óvodai Intézmény Jászapáti nevelőtestülete

.....
intézményvezető

Ph.

Legitimációs eljárás- Érvényességet igazoló aláírások

Az Nkt.26§(1) bekezdése alapján a pedagógiai programot a 90/2020 határozatszámom a nevelőtestület elfogadta:

.....
nevelőtestület nevében

20/2012(VIII.31.)EMMI rendelet 118.§(3)a az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított

.....
szakmai munkaközösség-vezető

Az NKT.26.§(1) bekezdése alapján a pedagógiai program érvénybelépéséhez, a fenntartóra többletkötelezettség nem hárul. **A fenntartó egyetértését megadta:**

.....
a fenntartó képviselőjében

Az Nkt 26.§(1) bekezdése alapján a pedagógiai programot az intézmény vezetője a **90/2020 határozatszámom** jóváhagyta a kihirdetés napján lép életbe és visszavonásig érvényes. Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a 141/2018 határozatszámom jóváhagyott Pedagógiai program.

.....
intézményvezető

A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak, illetve az óvodával később jogviszonyt létesítő gyermekek szüleinek a tájékoztatása előre egyeztetett időpontban történik.

.....
a szülői szervezet képviselőjében

A dokumentum jellege: nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. Egy-egy példányát –székhelyen és a telephelyen – a vezetői irodában helyezünk el, ahol bárki megnézheti az óvoda nyitvatartási idejében. Ezen kívül megtekinthető az óvoda honlapján: www.jaszapatiovoda.hu

A Pedagógiai program személyi hatálya kiterjed:

- az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre
- azon személyekre, akik az óvodával jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek a feladatainak megvalósításában.
-

A Pedagógiai program területi hatálya kiterjed:

- az óvoda területére
- az óvodák által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére.

Érvényes: 2020.szeptember 01-től visszavonásig

Készült: 4 eredeti példányban

9. MELLÉKLET

9.1. Egészségfejlesztési program

1. Egészségfejlesztés

1.1 Egészségfejlesztés kisgyermekkorban

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme tanítható, fejleszhető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármass (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

1.2 Az egészségfejlesztés célja

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint: „ A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben

eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési - oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.”

1.3 Az egészség meghatározása

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: "Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya." Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják. Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akaratil és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

2. Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen a következőkre terjednek ki:

- ◆ az egészséges táplálkozás,
- ◆ a mindennapi egészségvédő testmozgás,
- ◆ a testi és lelki egészség fejlesztése,
- ◆ a szenvedélybetegségek megelőzése,
- ◆ a bántalmazás és erőszak megelőzése,

- ◆ a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés,
- ◆ a személyi higiéné területe,
- ◆ környezeti higiéné.

2.1 Az egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit pl. a mozgásigény kifejlesztését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend - összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén is múlik. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer- csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. A gyermekek gyakran fogyasztanak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket. Az intézményben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy fokozottan csökkentsék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólaféléket, a chipset, édességet. A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését a i étkeztetési céggel történő folyamatos egyeztetésekkel, orvosi igazolás alapján megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérjük (tojásallergia, tejfehérje allergia). A táplálékallergiás gyermek étele külön edényben érkezik. Az általános és a diétás étlap minden óvodában kifüggesztve megtekinthető, illetve az óvoda honlapján is olvasható. A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt - életkori fejlettségüknek megfelelő szinten –, és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ a kulturált étkezési körülmények biztosítása,
- ◆ óvodai napirend keretében az óvónők a dajkákkal együttműködve gyermekek új ízekkel történő megismertetése
- ◆ az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulat teremtése az ételek elfogyasztásához,
- ◆ intenzív rágásra ösztönzés,
- ◆ folyadék folyamatos biztosítása,
- ◆ életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatának megismertetése, elsajátíttatása,
- ◆ étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítása, a naposok irányítása a dajka néniével közösen,
- ◆ olyan tapasztalat, ismeretszerzési lehetőségek, játékos feladatok teremtése, tevékenységek szervezése, amely az egészséges táplálkozásra hívja fel a gyermekek figyelmét,
- ◆ fokozott figyelem a táplálék érzékeny gyermekek diétájára,
- ◆ a gyermekek elé kerülő ételek megnevezése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak,
- ◆ önállóan töltenek folyadékot a kancsóból,
- ◆ ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek,
- ◆ szívesen kóstolnak meg új ízeket,
- ◆ ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét
- ◆ az óvodába nem hoznak szénsavas üdítőt, chips-et

2.2 A mindennapi egészségvédő testmozgás

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készletében mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolhatják a mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenységgel is segítjük a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A felnőttekkel együtt végzett

rendszeres kocogások, futások, a rollerezés, a biciklizés ösztönzően hatnak a gyerekekre, fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, az állóképességet. A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy- és finommozgások fejlesztésére. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett mozgásfoglalkozások keretében prevenció, fejlesztő tornagyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk. Minden év május utolsó hetében családi sport napot tartunk.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket,
- ◆ az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek. nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás),
- ◆ minél több alkalom biztosítása a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére,
- ◆ hetente egy alkalommal mozgásos tevékenység szervezése
- ◆ edzési lehetőség biztosítása a környezet, levegő, nap kihasználásával
- ◆ időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-2 óra levegő és napfény edzés biztosítása a gyerekeknek a fokozatosságot betartva,
- ◆ a nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak),
- ◆ az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében,
- ◆ a mozgás utáni regenerálódás biztosítása,
- ◆ szülők bevonása a programba.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,

- ◆ képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben,
- ◆ örömként élük meg a közös (játékos, sportos) mozgást,
- ◆ kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük összerendezett,
- ◆ ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket,
- ◆ szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, természetes igényükké válik a szabadban való mozgás.

2.3 A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermeknek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület. Törekszünk arra, hogy az intézményünk dolgozói ne dohányozzanak. A szülőket is ösztönözzük erre, hogy pozitív példát mutassanak a gyerekeiknek.

A mindennapi személyes percek során beszélgetést kezdeményezhet az óvodapedagógus, de maga gyermek is a témával kapcsolatban. A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó

gyermekcsoport vehet részt, ahol saját élményeiket, tapasztalataikat mondhatják el a dohányzás ártalmairól, a füstös, poros utcai levegőről, a szülők otthoni dohányzási szokásairól, arról, hogy ők miért ne dohányozzanak majd stb.

2.4 A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális

sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem- és fültanúja más bántalmazásának. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételt - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető

egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ Az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattól,
- ◆ Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- ◆ A gyermekek szüleinek tájékoztatása a gyermekvédelmi feladatainkról, kapcsolatainkról.
- ◆ Annak szemelőt tartása ,hogy a kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny"; nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is.

2.5 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Elsősegély doboz minden óvodában található. A védőnő, orvos, mentők telefonszáma a telefon mellett ki van függesztve.

Az óvodapedagógus feladata

- ◆ A gyerekek megismertetése a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők is el tudnak végezni (felőtt segítségét kérni).
- ◆ A gyerekek figyelmét felhívni arra, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: kerékpár, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.
- ◆ A közlekedési szabályok gyakoroltatása séták, foglalkozások alkalmával.
- ◆ Az óvó-védő előírások a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő ismertetése. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.
- ◆ Módszereink: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírások

Az óvoda SzMSz-ben és Házi rendjében határoztuk meg az intézmény dolgozóinak feladatait a gyermekbalesetek megelőzésében illetve balesetek esetén, valamint azokat a védő- óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartani.

A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a betartandó védő-óvó előírásokat: az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások, a tilos és az elvárható magatartásforma.

Az egészségmegőrzésére nevelés alapfeladata

- ◆ a helyes táplálkozás, tevékenység - és mozgásban gazdag életmód biztosítása
- ◆ az egészségvédő szokások kialakítása, mellyel elősegítjük a betegségek megelőzését. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, saját jellel ellátott tisztálkodási eszközök használatával igyekszünk megelőzni.

A védekezés területei:

- ◆ cseppfertőzés ellen,
- ◆ tapintás, illetve közvetlen érintkezés útján terjedő fertőzések ellen,
- ◆ fertőzött tárgyak és élelmiszerek által okozott fertőzések ellen,

- ◆ tartási rendellenességek kialakulása ellen (pl. láb és tartásjavító torna),
- ◆ érzékszervek megbetegedése ellen, a nap káros sugárzása ellen.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ tudnak segítséget kérni a felnőttektől az óvodában előforduló vészhelyzetek, balesetek bekövetkeztével kapcsolatosan,
- ◆ ismerik a balesetmegelőzési szabályokat,
- ◆ a gyalogos közlekedés szabályait ismerik és betartják,
- ◆ elsajátítják a helyes táplálkozás és mozgásgazdag életmód szabályait.

2.6 Személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

2.6.1 Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ a tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása,
- ◆ a legfőbb személyi higiéniai nevelési feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése, valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása
- ◆ a tisztaság alapvető fontosságának, a betegség és fertőzés megelőzésének életkor specifikus módszerekkel történő tudatosítása a gyermekekben, a test tisztántartása: a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolása, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket,
- ◆ a saját személyi felszerelés (törülköző, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás,

- ◆ a napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére, a megvalósításban segítség nyújtás, az önállóság fokozatos kialakítása

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t,
- ◆ észreveszik bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik,
- ◆ csak a saját felszerelésüket használják,
- ◆ a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat,
- ◆ zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt,
- ◆ segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

2.6.2 Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ruhásádjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék. Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása, technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzár le- felhúzása, kifordítás, eleje- háta, bal-jobb megkülönböztetése,
- ◆ saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,

- ◆ a napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére, a megvalósításban fejlettség szerinti segítség nyújtás, az önállóság fokozatos kialakítása

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ teljesen önállóan öltöznek,
- ◆ képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet,
- ◆ képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak és hőérzetüknek megfelelően,
- ◆ ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik,
- ◆ tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni, cipzárt le- felhúzni.

2.6.3 Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat. Az óvodában kényelmes pizsamában alszanak a gyermekek, melyet a szülők hoznak. A szülők gondoskodnak az ágynemű, pizsama mosásáról.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ Az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozása, kialakítása (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- ◆ A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, a szülők figyelmének felhívása arra, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani.
- ◆ A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- ◆ Az egyéni szokások figyelembevétele, az „otthoni kedvencek” –kel való alvás engedélyezése.
- ◆ A kényelmes alvás érdekében pizsama használatára szoktatás
- ◆ Az egymás iránti toleranciára nevelés, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.
- ◆

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.
- ◆ Ismerik és betartják a szabályokat.

- ◆ Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

2.7 Környezeti higiéné

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Az óvodapedagógusok és dajkák közös feladatai

- ◆ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- ◆ a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelés
- ◆ az óvoda tisztaságának megóvása,
- ◆ az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása,
- ◆ a csoportszobák szellőztetése,
- ◆ a megfelelő fűtés és világítás biztosítása,
- ◆ takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír

Dajkák feladatai

- ◆ Az udvar tisztántartása, gondozása.
- ◆ A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- ◆ A foglalkozási eszközök higiénéja, rendben tartása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ◆ környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani,
- ◆ ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját,
- ◆ megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- ◆ takarékoskodnak a vízzel
- ◆ részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása)
- ◆ felhívják társaik figyelmét a természet, környezetük rendjének megóvására.

3. Kapcsolattartás, együttműködés

3.1 A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. A szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: írásos összefoglaló, szülői értekezlet, fogadó óra.

Szülői értekezletek témájának választjuk az egészségfejlesztés területeit is (a kisgyermek nevelése, egészséggondozása, egészséges életmódra szoktatása).

3.2 Együttműködés az egészségügyi szakszolgálattal (orvosokkal, védőnővel)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek- egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendszerileg kiterjed a gyermek- egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. Minden évben megtörténik a gyermekek fogászati szűrővizsgálata, szemészeti vizsgálata, gyermekorvosi vizsgálata.

Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje.

4. Ellenőrzés, értékelés rendszere

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenció programokba.

Egészségfejlesztési Programunk sikerkritériumait a "Fejlődés várható eredménye óvodáskor végén" című rész tartalmazza fejezetenként. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető,

elemezhető a gyermekek fejlettségi szintje, kitűzött nevelési céljaink. Az óvodapedagógusok ennek megfelelően értékelik féléves nevelési terveiket globálisan a csoportra vonatkozóan. A gyermekek egyéni eredményeit a "Gyermektükör" egyéni fejlődési dokumentumban rögzítik szintén félévenként. A gyermekek ismereteinek, képességeinek, szokásainak megfigyelése projektrendszerű rajzos megfigyelésekkel történik.

A nevelőmunka vezetői ellenőrzését az Éves munkaterv részét képező "Ellenőrzési terv" tartalmazza részletesen.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az óvodai védőnői szolgálat közreműködésével készítette el.

9.2. Program-specifikus eszközigény

Specifikumok	Eszközlista (csoportonként)	Db. szám
Verselés, mesélés, dramatikusjáték	Képes mesekönyvek (2-3 példányban)	15-20
	Mesepárna	25-30
	vagy meseszőnyeg	1
	állítható magasságú paravánok	1
	ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok,	10-15
	felölt méretű kesztyűbábok	10
	textilek rögtönzött bábokhoz,	
	különböző anyag minőségben	20-25 féle
	bábtartók (fajtánként)	1-1
	kalapok, sapkák, koronák, fejdíszek	10-15 féle
	jelmezek, (vállkendő, palást,	fajtánként
	hosszúruha, fehérköpeny)	2-3
	textil állatfej maszkok	10-15
	nagyméretű, szegett, nem gyűrődő	
	anyagok 4-5 színben	1-1
	hangkazetta efektekkel, zörejekkel,	
	drámajátékhoz használható	10
hanghatásokkal, aláfestő zenékkal	1-1	
magnó, CD lejátszó		
CD lemezek (Haydn, Mozart, Vivaldi,	10	
Mussorgsky, Muzsikás...)		
	Magnó, CD lejátszó	1-1
	CD lemezek, kazetták (Haydn, Mozart,	
	Vivaldi, Mussorgsky, Muzsikás, Jártató,	10
	Gymes...)	12-15
	ritmusbotok, népi ütő- és	3-4
	rázóhangszerek	

<p>Ének-zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás</p>	<p>triangulum (különböző méretű) ujjcintányér, kasztanyetta, dobok, kézi dob, fadob, cintányér xilofon, csörgődob köcsögduda, haragjáték, agogo, csökolomp, fém harangkészlet csettegő, tökcörgő, száncsengő, csengősor Felnőtt játékához: citera, gitár, furulya. „A” síp vagy hangvilla szintetizátor Rögtönzött hangszerekhez eszközök (dobozok, termések, különböző alapanyagú tárgyak) Népi játékok kellékei: szalmakalap, filckalap, kendő, zsebkendő, kiskötény, bő-szoknya, mellény, bot, vőfélybot, díszes koszorú textil állatfej-maszkok (kacsa, bárány, farkas, nyúl, medve, macska...)</p>	<p>2-3 1-1 1-1 1-1 1-1 fantázia szerint 1-1 10-15</p>
	<p>Agyagozáshoz: agyag, simítólapát, linólapok, mintázó eszközök Fazekaskorong Gyurmázáshoz: plasztilin, só – liszt Rajzoláshoz: zsírkréta, különböző vastagságú színes ceruza, filctoll Festéshez: gombfesték, tempera, textil- és üvegfesték, szivacssocka, szivacshenger, ecsetek, (gyermekenként 3 féle vastagság) Különböző papírok: rajzlap, színes kartonok, krepp papír, színes hajtogató</p>	<p>10-15 1 szükség szerint 2-3 csomag 4-5 készlet</p>

<p>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</p>	<p>lapok, füzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, pauszpapír, selyempapír</p> <p>vágáshoz jó minőségű, tompa-hegyű olló</p> <p>cikk-cakk olló, mintavágó olló</p> <p>Gyöngyfűzéshez: különböző méretű gyöngyök, damil, drót</p> <p>Fonalmunkához: különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal felvető szövőkeret, különböző ágú körmöcske, tompa hegyű tű</p> <p>ragasztók, stifteket, tapétaragasztó,</p> <p>Építéshez: papírdobozok, hengerek</p> <p>Nemezeléshez: gyapjú, szappan, tál</p> <p>Barkácsoláshoz: textilek, töltőanyag, hurkapálca, fakanál, csipkék, gombok, puha fahulladék, szögek, szerszámok szerszámosláda</p> <p>Népi kismesterekhez: csuhé, szalma, gyékény, rafia, vessző, iszalag</p> <p>lemosható asztalterítő</p> <p>polc az alkotások elhelyezéséhez</p> <p>faliújság, képek elhelyezéséhez</p>	<p>szükség szerint</p> <p>10-15</p> <p>2-3</p> <p>szükség szerint</p> <p>szükség szerint</p> <p>5-6</p> <p>szükség szerint</p> <p>szükség szerint</p> <p>szükség szerint</p> <p>szükség szerint</p> <p>1</p> <p>10-15</p> <p>1-2</p> <p>1</p> <p>2-3</p>
	<p>színes, tudományos képeskönyvek</p> <p>nagyítók, kosarak, csíráztató tálak</p> <p>Állat- és növényhatározók</p> <p>mikroszkóp</p> <p>cserepek, virágládák-magok, hagymák, virágföld</p> <p>akváriumok</p> <p>Munkajellegű tevékenységhez:</p> <p>locsolókanna, talicska, távcső,</p>	<p>10-15</p> <p>25-30</p> <p>2-2</p> <p>4-5</p> <p>szükség szerint</p> <p>1-1</p> <p>5-6</p>

<p align="center">A környezet tevékeny megismertetése</p>	<p>cirokseprű</p> <p>kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, gereblye, lombseprű)</p> <p>hólapát</p> <p>gyúródeszka, nyújtófa, műanyagterítők</p> <p>darabolókések (gyerekeknek)</p> <p>mérleg</p> <p>gyümölcsmosó</p> <p>zöldségszeletelő, hámozó-kés, ruhakefe, cipőkefe</p> <p>kalapács, szögek, (szerszámok)</p> <p>Matematika fejlesztés eszközei:</p> <p>logikai készlet</p> <p>Minimat garnitúra</p> <p>Logico tábla cserélhető feladatlapokkal</p> <p>madzagos logikai könyvek</p> <p>Ravensburger logikai társasjátékok</p> <p>logikai lapozgatók</p> <p>kirakójátékok</p> <p>fa logikai játékok</p>	<p>10-15</p> <p>1</p> <p>5-10</p> <p>1-1</p> <p>3-4</p> <p>5-10</p> <p>szükség szerint</p> <p>1-1</p> <p></p> <p>10</p> <p>1 garnitúra</p> <p>fajtánként 1</p> <p>5-6</p> <p>2-3</p> <p>4-6</p> <p>6-10</p> <p></p>
	<p>Udvari játékokhoz:</p> <p>létrás-hinta, kötélletra, mászókötel</p> <p>csúszda, libikóka, rönklépő</p> <p>kugli</p> <p>falovacskák, focikapu</p> <p>tollas felszerelések</p> <p>Csoportszobai játékok, eszközök:</p> <p>egyensúlyozó deszka, ugráló labda, zsámoly, gumiszalagok- különféle</p> <p>erősségű, ugrókötel, tornabotok, karikák</p>	<p>1-1</p> <p>1-1</p> <p>2</p> <p>1 pár</p> <p>1 garnitúra</p> <p></p> <p>25-30</p>

Mozgás	szalagos botok, csukló szorító gumik,	
	babzsák, kendők	25-30
	magasugró készlet	1
	függeszthető pad	8
	bóják	4
	tornaszőnyeg	2
	labdák (normál gumi, marok)	30
	bordásfal	1
	Tini-kondi, Mozgáskotta	1 garnitúra
	Wesco ejtóernyő	1
	Wesco téglák	120